20:de årgången.

0.

Digitized by Google

ILLUSTRERAD

NISSE-KALENDER

FÖR

1890

STOCKHOLM
TRYCKT HOS GERNANDTS BOKTR.-AKTIEB.
1890.
Printed in Sweden

Digitized by Google

»Alla sätt äro bra — utom det tråkiga.»

Voltaire.

Digitized by Google

Till Nisses vänner.

Nu med min lilla julklapp igen
gladt jag till er mig vänder,
hoppas, att jag får trycka som vän
hjertligen räckta händer,
öka den fröjd, som finnes förut,
köra den värsta ledsnaden ut,
gifva för allmän trefnad salut:
här ha'n I min kalender!

Hädan jag till er husliga härd
vänligen styr min bana.
Flärdfria hemmet — der är min verld,
både af smak och vana.

JUL 29 '46 Björck
1126502
Digitized by Google

Der passa präktigt löjen och skratt,
infall och visor, lifvade spratt;
der kan man fram för kommande natt
lyckliga drömmar mana.

Lyckas jag så, att bort ur er håg
skingra sig dystra skyar,
eller hos hög såväl som hos låg
lynnet jag lifligt kryar,
innerligt nöjd jag blir med min lott:
lönen jag för mitt arbete fått,
»välkommen åter!» nickar man godt,
vänskapen man förnyar.

Nisse
genom
Folmer.

Digitized by Google

»Kakan».

Skolminne af Mox.

Gif barnet, eljest stjäl det!

Dessa ord, uttalade med den mest djupa och pedantiskt grammatikaliska tonvigt på hvarje bokstaf, kommo en klassiskt obildad bonde att stirra med korpgluggarne i vädret som om han darrat för ärkeengeln Gabriels röst. Den grammatikaliska rösten kom från lösrutan på ett af hufvudstadens elementarläroverks stora skolfönster, och qvasi-ärkeengeln var rektor sjelf i egen hög person, ehuru han var kort till växten. Hans egen omhuldade lille pilt, ännu för späd att beträda skolrummets ohyflade bräder, hade i all gemytlighet roat sig på skolgården med att sniket bekika en plommonfjerding på bondens vagn och stod just i begrepp att göra sig saker till brott mot det sjunde budet, då fadern i rättan tid sökte hindra honom från denna verksynd. Bonden stirrade fortfarande utan att kunna upptäcka den varnande. Slutligen smattrade tre kopparslantar på hans väderslukande näsa och vid det han ömt fingrade densamma, hördes åter den grammatikaliska rösten:

— *Tag syndapenningarne, din bondlurker! Gossen hafver icke stulit, men med sin faders tillåtelse köpt sex*

Digitized by Google

gula plommon, dem jag hafver räknat från detta hvälfda fönsters lösa ruta. Livius, min gosse, gå upp till din moder och bringa plommonen med dig!

Rabes latinska grammatika vibrerade i hans hand, medan han uttalade dessa ord. Sträng som en slipad rakknif beträdde han trappstegen till katedern och utvecklade för oss den långrandiga frasen *furto sibi aliqvid adjungere,* hvars tankeskärpa han klargjorde, beklagande att modersmålet endast begagnade sig af det lilla lättfattliga ordet stjäla, då deremot det ädla romarespråket egde rikedom nog att utfylla det med fyra välklingande ord, som gåfvo en en gymnastik åt själen, vida öfverträffande den Lingska.

— Detta, gossar, kallar man för en ädel fras, slutade han lektionen med — ehuru han visst icke var någon frasradikal.

* * *

»Kakan», så var rektorns oundvikliga öknamn af hans lärjungar, var typen af en gammaldags skoldespot. Om han ej kan målas med så bjerta färger som den af Blanche förevigade rektor Trysén, så var dock ej utan, att en viss själarnes harmoni lifvade dem begge. Goda i grund och botten, i sällskapslifvet tillgängliga, glada, nästan barnsliga, voro de på lärorummet herrskaren med den oinskränkta makten, hvars skyddande emblem utgjordes af rottingen och anmärkningsboken. Kakan hade dessutom ett reservvapen i sin högra långfingerknoge, med hvilken han med utomordentlig fermeté tassade oss på ryggens mjuka delar, när vi missuppfattade Aristides' rättrådighet eller förvexlade *tum* med *quum.* O, hvilken stympare i lifvet blefve ej den, som ej kunde skilja mellan *då* och då! Och då hände det oftast, att mitt olyck

Digitized by Google

liga öde blef att sitta kutryggig lutad öfver boken vid den sida af bordet, utanför hvilken rektorn tog sin klassiska morgonpromenad på åttalektionen. Bordets andra sida tillät ej någon fri passage, emedan bänken der tangerade väggen. Hvad man slogs om platserna till den bänken! Redan klockan $^1/_2$ 7 voro alla dessa platser abonnerade. Det lärde en att bli morgonvaken. Den som försof sig, fick stå sitt kast, såvida han ej i likhet med mig, när ryggen började kännas mör, skaffade sig intyg från pappa och mamma om att han varit hos doktorn den timmen. Doktorn var god vän och husläkare hos rektorn, skref litet jernpiller och kallade mig för lutfisk, så att jag fick nog mina fiskar varma der också. Kakan kallade han något annat och latinet skrattade han åt, medan han genom glasögonen granskade fällningarne i sina profrör.

Den metod, som Kakan använde vid inlärandet af latinet, kunde visserligen ingen af oss med bästa vilja i verlden godkänna, allrahelst den förhatliga fingerknogen motarbetat ett gynnsamt omdöme. Metoden var originel och pinsam och gick ut på ett ihärdigt pluggsystem af glosor och glosor.

I sin studerkammare satt Kakan som en arbetsmyra från 6 på morgonen till midnatt, undantagandes sina tjenstgöringstimmar, och författade, som vi trodde. Men det gjorde han visst inte! Han kompilerade ur alla möjliga gamla lexika. Scheller, Håkan Sjögren, Georges, Mühlmann och allt hvad de hette voro hans ingifvare. Hvad de ingåfvo honom, det skulle vi taga till lifs. Han började på bokstafven *A* och förságg alla med denna bokstaf begynnande ord med ett hästlass af fraser med bifogade författaremärken, såsom Liv., Ov., Cic., Sall., Virg. Derjemte voro de betecknade med spärrad, vanlig och fin

Digitized by Google

stil. All denna mixtur skulle vi smälta, och gud nåde oss, om vi glömde författarens namn, ehuru han var okänd för oss — och kanske för Kakan med, ty faktum var, att han vid de sammanhängande explikationsöfningarne lät knogen hvila, knogade upp de tre trappstegen till katedern och der siratligt uppslog dagens text på samma gång en afundad låda utdrogs, i hvilken han vid kinkigare perioder gluttade ner för att reda härfvan och hemta sin visdom ur den för oss förbjudna »lathunden», d. v. s. svenska öfversättningen eller som den på det moderna skolspråket i dag kallas »mojan». En liten »nyckel» till extemporalierna saknades ej heller, och derför var han så mån om att både låsa och läsa i lådan.

Grammatikan inpräntades som ett exercisreglemente, hvad formläran beträffade, och utan tvifvel var detta rätt, ehuru det stötte något på löjlighet att blifva afbruten i midten af ett ord. Så stor uppmärksamhet fordrade nämligen Kakan att, om man skulle svara *amavistis,* han som en blixt kunde afbryta en vid *ama-* och med det fruktade fingret peka på en annan med befallningen: *fortsätt!* — *vistis* skulle ögonblickligen svaras, eljest en »ouppmärksamhet» eller en styf lugg med det prosaiska utropet: »Sitter du här och sofver din *lurker!?*» I alla andra ord höll han snörrätt på ordets form, men älsklingsordet lurk kunde och ville han ej fatta enkelt, utan gaf det alltid en liten svans efter sig för att ej tappa bort det till kommande kraftuttryck.

Men ej alltid var Kakan den barske pedanten. Han hade äfven sina lucida intervalla. Specielt påminner jag mig en lektion, då vi repeterade Rabes lilla läsebok och första satsen hette *ora et labora* (bed och arbeta). Det drog en ljus sky öfver de bistra anletsdragen och han lät oss alla omtaga meningen. Derefter läste han den

Digitized by Google

sjelf med ett vekt tonfall i rösten och läste den om igen flere gånger. När han så gjort, höll han ett förmanande tal öfver den vackra sentensen, som han okonstladt ville inprägla i sina gossars lifs promemoria. Och han talade så hjertligt och varmt, så som vore han vår egen fader. När klockan slog, höll gubben ännu på med ora et labora, och papperet i hans bok var fuktigt af tårar.

Den gången hade han glömt de torra glosorna och gifvit oss en lektion för lifvet, som lärde att äfven under den sträfvaste yta kan klappa ett känslofullt hjerta.

* * *

Morgonbönerna höll Kakan styft på och ledde dem helst sjelf med femte klassens custos som komminister. Det var en ansedd befattning det att få stå på nedersta trappsteget till den heliga katedern och läsa morgonbön inför samlad trupp. Dagen före hvarje helgdag lästes jemväl kommande dags evangelium. Vi hade hunnit in i slutet af maj och Kristi Himmelsfärdsdag bådade oss en ny hvilodag. Jag hade lyckats komma i tur och ordning att blifva högsta custos, men det blef också den första och sista gången. De sedvanliga morgonbönerna gingo nästan utan handbok. Men nu var det helgdagsafton. Väl tjugo gånger hade jag genomgått och pröfvat mig på den kommande dagens text för att vara säker på min sak och stiga »i gradorne» såväl för Kakan som kamraterna. Svart jacka och nystärkt skjorta med svart halsknapp i hade jag i hemmet parlamenterat mig till. Och nu skulle jag riktigt hedra mig. Allt gick godt och väl till att börja med. Jag läste med kläm som en angelägen profpredikant. Sjelfva kakan kastade ett grått bifallsöga på mig. Kom så det ljufliga budskapet, evangeliet. Andakt öfverallt med knäppta händer!

Digitized by Google

Men när jag hunnit till midten af evangeliet och läste om, att Maria skulle föda en son, så blef det annat af. Ett för mig kännbart afbrott i bönen uppstod genom Kakans säkra manipulering af min yfviga venstra örlock.

— Står inte den lurkern och läser Mariæ Bebådelsedag i stället för Kristi Himmelsfärdsdag, utropade han.

Sjelf hade han ju hållit god min en lång stund, och det var väl det, som retade honom mest.

Kakan läste den rätta texten, och jag steg skamflat ner från min upphöjda plats, som kostat mig så många tankeansträngningar förgäfves, blott för det jag tagit fel på dag. Min värdighet af custos fråntogs mig omedelbart, och något vidare förtroendeuppdrag kom mig efter den betan ej tillgodo på det andliga området — men väl på det verldsliga.

Och vet ni, hvad det var? Jo, det var att bli rotmästare öfver Kakan sjelf. Alltid duger han väl till något, tänkte Kakan, då en förordning utkom om, att lärjungarne skulle uppfriskas med fristående gymnastik under rasterna. Centralinstitutet begagnades nog, men blott 2 timmar i veckan. Nu låg Kakan under, fastän han kunde tolka de olympiska spelen och gymnastiska lekarne. I sitt bryderi vände han sig till mig och begärde förklaring öfver ett litet prospekt han hade, innefattande de för honom obegripliga kommandotermerna: höfter fäst, knäna böj, på tå häf, armar uppåt, utåt, framåt, bakåt, nedåt sträck o. s. v. Det mest invecklade för honom tycktes vara armföring med andhemtning, en rörelse, den han stämplade som lättjefull och skapad endast för odågor och plebs.

Jag var stolt som en fanjunkare vid tanken på att få kommendera den fruktade. Lika sträng lydnad, som han af oss fordrade, lika sträng disciplin iakttog han

Digitized by Google

sjelf, och det var visserligen ej rätt af mig att ockra på denna hans pligtkänsla, då jag en gång lät honom sitta med höfter fäst och böjda knän en lika lång tidrymd som en fotograf ogeneradt kunnat taga en kopia af honom. Men han satt orubblig, utan att begära en stol eller ens en blygsam pall, tilldess han fick sitt befriande kommando. Någon lager vann jag ej på den manövern, ty jag hugnades med ett »oskick», hvilket efter många dubier förvandlades till »två oordningar», ehuru jag efter bästa förmåga sökt göra gubben i ordning till blifvande öfningar. Dessa ledde han också derefter med en stränghet, sju gånger värre än min mot honom, då han domderade som en placemajor. Vid gymnastiköfningarne var all klassisk svada bannlyst, och hin vet, om ej en eller annan gång ett förhastadt »din förbannade lurker, börja med venster fot!» undslapp hans tandrad som minne från en länge sedan flyktad mindre lyckad beväringsexcercis.

* * *

Man var i November. Qvällarne blefvo långa, mörka och kusliga. Aftonlektioner, undantagandes den nitiske magisterns enskilda »rest för den late», förekommo ej så när som på ritlektionerna. Dessa leddes af en äldre teckningslärare, hvars håg mest låg åt det artistiska hållet, ty han var landskapsmålare och hade en vurm för att uppsöka gamla ruckel inom stadens hank och stör och fästa deras bild på duk. Han var ytterst beskedlig, alldeles för beskedlig, blundade för kalkérpapper, små papperslinjaler och vår förkärlek att under den ljusa årstiden hålla oss vid fönsterrutorna under hans lektioner. Vi menade, att vi der hade större synfält, och med- eller omedvetet lyssnade han ej till silkespapperens frasande

Digitized by Google

vid den hastiga kopieringen. Hufvudsaken för honom var, att vi hade godt velinpapper, som prydligt kunde presentera sig på examensbordet. Någon respekt kunde han ej aftvinga oss, ty dertill var han för rädd, t. o. m. mörkrädd. Denna hans svaghet sporrade oss till ett nojs med honom, som endast tjufpojksnaturen kan ursäkta.

Hven och pep gjorde det kring knutarne, och snögloppet piskade en i ögonen. På slaget 6 hörde vi gubbens hackhosta i trappan. För att komma in till ritrummet, måste han passera tambur, kapprum och den stora ödsliga bönsalen med sin kammarorgel i. Alla rullgardiner hade vi nersläppt, så att ett beckmörker rådde. Vid orgeln satt en, färdig att gifva några dystra, omusikaliska ackord, och mellan bänkarne lågo vi inkilade, tysta som mullvadar.

— Hvarr är dörrvaktarrn? skorrade den mörkrädde utan att aftaga galoscherna, dem han fruktade för att efter gammal vana återfinna fastspikade, då han skulle gå.

Intet svar.

— Hvarr är dörrvaktarrn? upprepade han sin fråga.

Intet svar.

Gubben kände sig ruskigt stämd och öppnade dörren till bönsalen.

Mörkt som i grafven!

— Köstus! brringa hit ett ljus! jag ser ej att väja förr bänkarne!

Ett hemskt anslag på orgeln!

— Hvad ärr det? Är det min hederrvärrda brorr professsorrn som mediterrarr i mörrkrret, frågade han med sväfvande stämma.

— *Buuuuuhh!* bölade vi mellan bänkarne, så att håret reste sig på gubben, som stod fastnaglad och förtviflad ropade:

Digitized by Google

— Malla, Malla!!

Så var skolstäderskans namn.

Nu började linjaler smälla på bänkarne, och snabb som en gasell hoppade gubben från rummet på sina svaga knän och begaf sig direkt till rektor för att söka styrka och stöd.

Kakan, väpnad med sin smidigaste rotting med viradt handtag i, var genast redo att hålla räfst och begaf sig till ort och ställe, der nu allt hunnit blifva återställdt i sitt rätta skick, gardinerna upprullade och vi sedigt väntande och flitigt sysslande i rummet.

Oturen hade dock fogat så, att professorn, sångläraren, ifrån sin bostad under bönsalen hört sin orgel missbrukas och derför gått upp för att hålla densamma i helgd och profvat den med en anspråkslös fuga. Försjunken i angenäm stämning vid behandlingen af sitt kära instrument och innan han visste ordet af, smällde ett par eftertryckliga klatschar på hans reumatiska ryggtafla.

— Nå, så har jag dig ändtligen din äkta lurker, ropade den ursinnige rektorn i skumrasket. Sitter du och förderfvar skolans orgel med ditt klink, så skall jag också spela polska på din rygg, så att djefvulen dansar ur kroppen på dig, din stympare.

Det dansade hett på professorns rygg.

— Aj, aj, aj! skrek han. Broder, broder icke så våldsamt! Respekt för mina gråa hår! Håll för Guds skull opp, ser du ej, hvem jag är?!

Nu såg rektorn det och bad i bevekande ordalag sin gamle vän om ursäkt för misstaget, hvilket den ofrivillige delinqventen måste bevilja och med handslag bekräfta, under det han med tårar i ögonen smekte sin ömma rygg och i sitt innersta önskade Kakan en tripp till Canossa. Förhöret inne hos oss blef ej vidlyftigt.

Digitized by Google

Vi hade naturligtvis ej hört eller sett något, utan bara väntat på läraren. Denne visste ej riktigt, hvad han skulle tro, och Kakan frågade honom med ett par spetskulor i ögonen, om han led af svindel.

— Inte så värst, menade han. Men kanske »naturens nattsida», som jag läste efter middagen ej är så lämplig lektyr.

— Snarare, afbröt Kakan, kunna några lätta verser i Ovidius vara på sin plats. Dem föredrager jag till efterrätt.

Om för att underlätta middagsluren, eller icke — det tillkännagaf han ej.

* * *

Och nu är Kakan döder och lagder uppå bår,
och skulle någon komma och fråga hur han mår,

så tror jag mig obetingadt kunna svara: *rätt godt!*

Han slipper nu allt bråk med tröga pojkar, döda glosor, moderna gymnastiköfningar, obefogade stutar på ålderstigna kollegers ryggar och patriarkaliska chokoladbjudningar på Mårtens Gås.

Uppammad i det gamla pedantiska skolsystemets jernhårda former, som ej kunde fatta den fria undervisningen, spärrade han i cell den mognande tankekraften och satte dess rötter i kruka, men glömde dervid Tegnérs varning för att rötterna vidgā sig och krukan brister. Att han höll något på skolagan, bör man ej räkna honom så synnerligen till last, ty med silkeshänder och pedagogisk kurtis präntas ej visdom i tjuriga skallar. Och när skola dessa lära sig lyda, om ej i skolan? Hemmet, hur godt och strängt som helst, blir

Digitized by Google

ändå ömhetens asyl, der mamma och pappa betrakta sina älsklingar som sköra porslinsdockor.

Alltså, om än Kakans metod hade sina kantigheter, var den dock baserad på uppfyllandet af ett ädelt kall, som mången gång misstyddes, ty

»Något tålde han skrattas åt,
men mera hedras ändå!»

Digitized by Google

Ett dagboksblad.

iten Anna satt i drömmar
i bersån en solvarm dag;
helt mekaniskt blott hon sömmar
då och då ett litet tag.

Snart hon lägger från sig linnet,
upphör med sitt broderi,
och det jungfruliga sinnet
fylls af trånfullt svärmeri.

Digitized by Google

Och ur barmens dolda ficka
liten dagbok fram hon tar,
en så'n der, som hvarje flicka
till sin själs förtrogna har.

Och den ömma blicken flyger
girigt ifrån blad till blad,
och en fager rodnad smyger
öfver kind vid mången rad.

Hvilka fina små idyller
måste icke skildras här!
Hvarje rad, som boken fyller,
döljer nog en ljuf mystèr!

Men den lilla handen domnar;
boken glider sakta ner.
Söfd af värmen snart hon somnar,
munnen än i slummern ler.

Då hörs steg från trädgårdsgången,
och en yngling träder fram.
Af den täcka synen fången,
stannar han vid närmsta stam.

Skall han våga henne störa,
smyga sig helt tyst på tå,
hviska ömt i hennes öra,
kyssa hennes händer små?

Digitized by Google

Ack, hur bäfvande han dröjer;
hvilken glöd hans öga bär!
Hvarje minspel nogsamt röjer
huru kärlekskrank han är.

Då får plötsligen han boken
invid hennes fötter se,
och den blyge kärlekstoken
tändes af en djerf idé.

Re'n på afstånd kan han finna
att den skrifven är för hand;
viss om dess författarinna,
vill han bläddra litet grand.

Och den tycks hans själ betaga,
denna hemliga lektyr;
ack, det är en kärlekssaga,
som gör honom hänryckt yr!

Sist han hunnit till en sida,
som blott bar en enda rad.
Men i hela verlden vida
intet honom gjort så glad.

Ty der stod helt darrhändt skrifvet,
— enligt datum just helt nyss —
»Högsta sällheten i lifvet
anar jag uti hans kyss!»

Digitized by Google

Så fanns mer ej skäl att tveka,
meningen var uppenbar . . .
Hvarför då sig sjelf förneka
nöjet af ett kärligt svar!

Öfver slumrerskan han böjde
sig och hennes läppar fann.
Och när häpen blick hon höjde,
första kyssen eldigt brann.

Ja, så kan den farlig vara,
slummern i en löfberså,
när man glömt att väl bevara
sina hemligheter små!

Octavio.

Digitized by Google

Min hustrus nya klädning.

Af *E. L—th.*

Redan vid uppvaknandet på morgonen kände jag dystra aningar om en annalkande olycka. Och hon skulle snart inställa sig.

Min hustru hade aftonen förut från sömmerskan fått en ny klädning, en sådan der nymodig att knäppa på babords sida. En inre röst sade mig, att denna moderna knäppning skulle föra olycka i huset.

Jag hade knappt hunnit ögna genom morgontidningens första sida, då min äkta hälft kommer in och ber mig vara så innerligt snäll och hjelpa henne med att knäppa klädningslifvet.

Aj, aj! Nu visste jag i hvilken form olyckan skulle uppenbara sig, ty jag kände allt för väl, hvad det vill säga för en man att t. ex. hjelpa ett fruntimmer med att knäppa en handske, som är minst två tum för trång öfver handleden, och jag anade, att ett klädningslif bör vara åtminstone en half fot för trångt.

— Ser du, sade hon mildt, jag har knäppt i en hyska, men kommer ej riktigt åt sjelf. Vill du vara så snäll och knäppa de öfriga?

Jag grep med resignation verket an och försökte en

Digitized by Google

stund att placera en af hakarne i en hyska, men lyckades ej. Jag anmärkte, att sömmerskan bestämdt sytt i hakarne och hyskorna rasande, ty de passade ej in på hvarandra; alltsammans satt snedt.

— Så drag det då till rätta, sade hon.

Jag försökte att »dra det till rätta», men det satt lika snedt. Slutligen upptäckte jag, att min hustru sjelf hade fäst en af hakarne i en högre belägen hyska än den rätta, och detta vållade snedheten. Jag gjorde henne uppmärksam derpå och fick till svar, att jag väl sjelf borde hafva så mycket förstånd, att jag rättade felet.

Jag gjorde så och tänkte, att det nu borde gå betydligt lättare med knäppningen. Derpå angrep jag den nedersta haken men kunde ej närma denna till motsvarande hyska på kortare afstånd än tre tum. Så gjorde jag ett försök högre upp, men med samma resultat. Svettdropparne började nu rulla utför ansigtet.

— Huru många har du knäppt? frågade hon kallt.

— Kära vän! det skall strax vara klart, sade jag ängsligt.

— Strax klart — jag kan tänka mig det.

— Kära, lilla gumman! jag — — —

— Vet du hvad, Karl? Jag misstänker, att du ännu icke knäppt en enda hake. Hvad har du då egentligen gjort hela tiden, som jag stått här tålig som ett lam?

— Bästa Mary! jag har gjort allt, hvad jag kunnat, men jag måste tillstå, att — — —

— Jaså, du tillstår. Hvad är det du egentligen tillstår? Att du är en stackare, kanske, som inte ens kan knäppa din stackars hustrus klädningslif?

— Jag kan verkligen icke knäppa din klädning. Mina fingrar — — —

Digitized by Google

— Dina fingrar! Ska jag stå här i timtal som ett åtlöje, derför att dina fingrar icke äro skapade som andra menniskors?

Och så sade hon, att jag var en stor odåga, som icke var värd att ega en så god och duglig hustru som hon, och att hon var dum den dag, då hon gifte sig med mig. Det var hennes tanke, att en man, som icke duger till att knäppa sin hustrus klädningslif, icke heller duger till något annat här i verlden.

Och till sist frågade hon hvarför jag teg och icke sökte försvara mig.

Digitized by Google

Konstnärslif.

Öfversättning.

För konsten vankas pris i lifvet,
och storhet kan som död man få;
men här oss lager blott blir gifvet,
som skulle guld vi platt försmå.
Ifall man svurit konstens fana,
man af ett handtverk lefva må,
och konstnärn bör gå kräftans bana,
om han sitt fjärran mål vill nå.

När i min stilla graf jag hvilar,
och allt mitt skräp går på auktion,
att köpa det all verlden ilar:
det tillhört en berömd person.
Ack, att jag dödens tröst fick smaka,
och man mitt armod salubjöd,
och jag kom strax derpå tillbaka,
att lefva af min egen död!

Klatsch.

Digitized by Google

Den magnetiska kraften.

1.

Tilldragande.

Digitized by Google

2.

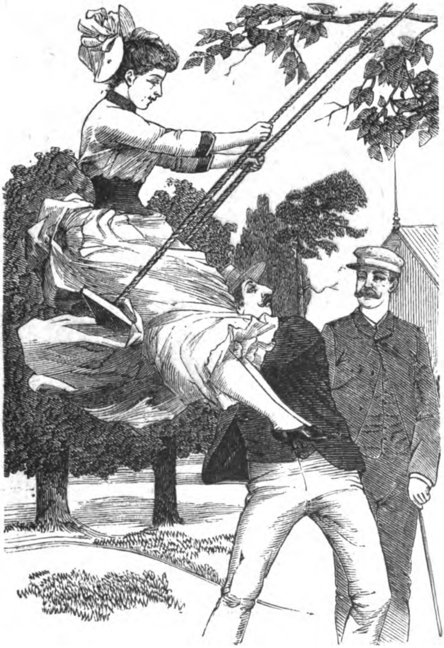

Frånstötande.

Digitized by Google

3.

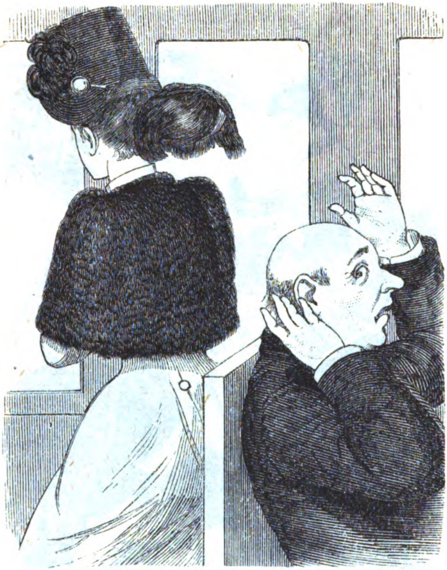

Tilldragande.

Digitized by Google

4.

Frånstötande.

Om bästa sättet att civilisera indianerna.

Amerikansk humoresk (efter *Josh Billings*)

af *C.*

Ni har underrättat mig, min bäste herre, att ni är medlem af sällskapet »Till förhindrande af grymhet mot djuren». Tillåt mig sympatisera med er genom att gifva tillkänna, det jag synnerligen fröjdas deröfver. »Till förhindrande af grymhet mot djuren» är en högsint inrättning och står ett godt stycke framför »Till hindrande af grymhet mot menniskor»; ty faktum är, att de som äro vänliga mot djur i första rummet äfven äro det mot menniskor.

Ni talar i ert bref så ömt och rörande om indianerna och frågar mig »om det icke finnes något sätt att mildra tillvaron för den ädle röde mannen i våra skogar?» Och ni utlåter er vara villig att blifva missionär och slå er ned hos dem och arbeta för deras bästa. Nå, derom skall jag nu be att få säga några ord rätt fram och i all enkelhet.

Indianen, min bäste herre, är ett eget slags gök. Han har de mest eldiga sympatier ibland dem, som känna honom aldrig ett fnask. I skolflickornas krior spelar

Digitized by Google

indianjungfrun en synnerligen idealistisk rol, och när pojkar tala om indianen, tala de om hans båge och pilar och hans ädla natur. Största delen känner honom från Hiawatha-ståndpunkten,* men jag har fått min kunskap från originalet sjelf. Jag vistas inte tillsammans med dem nu, men under den tidigare delen af mina missöden i de der trakterna blef jag hundfatt bekant med den ädle indianen, sådan han är, hvarken sådan han borde bli eller till hvad poeterna skuffat upp honom. Jag såg honom i all sin medfödda skönhet hemma hos sig och har min egen tanke om honom, den jag är villig meddela er till inköpspris.

Det finnes på hela jordklotet säkerligen icke en mera skurkaktig individ gående lös och ledig än herr Lo, indianen, och den minut han blefve hvad ni kallar civiliserad, i samma stund vore det ute med honom — han skulle inte vara af mera nytta för sig sjelf eller någon annan än ett tamt djur. Jag är villig medgifva, att det finnes bättre och sämre stammar, men civilisationen har aldrig varit nyttig för någon indian. Om det funnes en ö midt i hafvet, dit man vore säker att ingen hvit eller svart eller blåfärgad menniska någonsin komme, kunde man försöka befolka den med de indianer, som nu vistas på våra gränser och låta dem civilisera hvarandra.

Mitt råd är att stanna der ni är och egna er åt omnibushästen och göra det så beqvämt som möjligt för honom och inte slösa hvarken filantropi eller hallelujah på rödskinnen. Söndagsskolan är visserligen ett bra ställe att lära katekesen uti och vänja sig vid de 10 budorden, men för att lära känna indianerna, min bäste

---

* Amerikanske skalden H. W. Longfellows bekanta äfven till svenskan öfverflyttade poem »The Song of Hiawatha».

Digitized by Google

herre, måste man vistas ibland dem. För öfrigt kan ni ingalunda studera dem genom att hålla er invid ett bönhus hela tiden. Jag är ledsen deröfver, men tror mig göra bäst uti att säga er sanningen rent ut. Som sagdt, tag itu med omnibushästarna! De äro, enligt min tanke, ett vida mer passande och bättre lönande föremål för er ömhet än den bäste svartfotindian, som finnes i Klippbergen. Om ni för resten skulle vistas bland denna stam som första klassens missionär och lyckades komma undan med lifvet och möjligen äfven med skalpen, skulle ni verkligen ha någonting att vara stolt öfver resten af ert lif.

Den egentliga svårigheten ligger deri, att indianerna icke vilja lära sig civilisationens dygder. De äro belåtna med att blott inhemta dess laster och fundera sedan på, huru de skola komma längre i dem. Grymhet och list äro de ledande artiklarna i indianens natur, och ni kan lika så väl försöka bryta gifttanden ur en orm eller gadden ur getingen, som att få dessa tvänne lyten ur något slags mensklig natur, der dessa elementer utgöra karaktärens basis. När ni är bland indianer, så håll handen på revolvern och ögat öfver axeln. Mildhet och förtroende mot indianer äro bra stora lyxartiklar.

Då jag var en mycket liten gosse och först började umgås med romaner, läste jag många af dessa så vackert skrifna sagor om indianen, och tänkte huru gerna jag skulle vilja vara en sådan der nobel indian och ha wigwam och jaga den eldige hjorten och lägga mitt ädla villebråd framför en mörkhyad skönhets fötter, och en hop andra saker i den der vägen, men några år derefter lyckades jag taga vara på mig sjelf och fick hela indianpassionen så grundligt ur mig, att den aldrig mera kommer igen.

Jag vill med detta inte såra någons personliga känslor,

Digitized by Google

som är öfvertygad, att indianen är en ädel varelse, men jag vill be dem stanna hemma och njuta af sina känslor. Gå inte till den ädle röde mannen vid våra gränser, utan stanna hemma och skrif verser om honom och civilisera honom på afstånd.

För min del har jag aldrig haft mer än ett förslag att civilisera indianen, sedan jag blef gammal nog att göra honom något godt, och denna plan är verkligen mera radikal än just elegant och lyder i all sin enkelhet som så: *Låt styrelsen utfästa ett pris af 10 dollars för hvarje civiliserad indian, och låt beviset på civilisationen bestå af indianens hår med skinnet fästadt vid det.*

Jag är öfvertygad, att en mängd annars klokt och hyggligt folk kommer att skräna högt nog öfver detta förslag i första förskräckelsen, men jag håller på det och anser detta vara enda sättet att civilisera den sorts indianer jag talat om och inte behöfva göra om det igen. Emellertid vill jag ej göra anspråk på patenträtten till denna civilisatoriska idé. Någonting liknande hände nämligen på gubben Noaks tid, då det bästa tänkbara sätt att civilisera bestod i att utplåna hela menskligheten och göra en annan i stället. Detta är också mitt projekt i afseende på den ädle röde mannen, bara med en liten förändring. »Utplåna dem, men (och här är skilnaden) skaffa inga indianer i stället. Fresta på med någon annan sorts folk.»

Min tanke, ärade herre, angående missionsaffären, har städse varit, att det är en god affär, en ristande rörelse, väl skött, men det finns många sätt att drifva den och åtskilligt godt folk att sysselsätta i företaget. Somliga anses göra det goda bättre, somliga hållas för att göra det bättre alldeles ypperligt, men det finnes inte många af den riktigt genomhögtidliga sorten precis upp-

Digitized by Google

lagda för att arbeta i en vingård, bestående af sådana stammar som de vilda infödingarne, och dessa äro af den sortens gubbar, hvilkas fromhet består i att träffa pricken hvarje gång de skjuta till måls.

Jag vågar säga ännu en gång: håll er till omnibushästen och lemna åt dessa gränsmissionärer, hvilkas hustrurs och barns skalper nu hänga som troféer i den ädle röde mannens wigwams, lemna åt dem att civilisera indianerna. De skola göra det, så det passar.

Jag är visserligen den siste att vilja lägga något hinder i vägen för er, anbelangande ett godt arbete, synnerligen i missionsvägen; men jag vill inte rekommendera någon till detta särskilda slags emploj med mindre jag vet, att han förstår bruket af en god reffelbössa och är i stånd att civilisera en pawnee på 1400 fot när som helst i motvind.

Digitized by Google

Två vaktparader.*

(Parallel).

I Norden.

Det är söndag i dag och en vårdag dertill,
en som Stockholm oss ger nära första april:
känn hvad luften är frisk, känn hur solskifvan gassar!
Fast vid tullarna drifvor ännu ligga still,
uti staden i sommarhabiten man stassar.

Kungsträdgården i öster är putsad och fin,
nästan torr — som fontänen af mäster Molin.
Här går fram svenska folket, högtidligt i skaror.
Mannen känner sitt värde — det märks på hans min,
qvinnan visar små fötter — men rädes för snaror.

Tyst! det bullrar bak hörnet. Vid trummornas ljud
och trumpeternas larm dyrkas Mars såsom gud —
det är gardet som nalkas: nu kommer paraden!
Alla strömma till gatan. Hell knektarnas skrud!
Hell »den söte majorn», som går främst genom staden!

---

* Ur »Julqvällen» 1882.

Digitized by Google

Nej, hvad säger jag? Nej, han går alls icke främst,
han har förtrupp — och den för min tafla förnämst
jag begagnar som stoff... skulle tro att den duger?
Arm i arm tre sappörer; derjämte, ej sämst,
går en smed med en sjöman, som pipsnuggan suger.

Så en ung »ganymed», med en frukostkrokan.
(det är brott mot sabbaten på ledighets-da'n!)
dito jungfrur med hattar och — tänk! — parasoller.
Sedan artillerister en rad, som är van
att ge glans åt parad och — polisprotokoller.

Några herrar med »stormar» en smula på kant;
ett par stadsbud; en brokarl, som hvisslar galant;
en gesäll med sin »skatt», som han bjuder på russin;
sedan pysar, med yrke att stå för en slant
uppå nasus; så masar och kullor ett dussin.

Och till sist på en häst syns en silfversmidd dräng:
vid musik skall han vänjas att döda allt fläng —
— det har husbond' befallt, ty för sport har han sinne.
Framåt slottet det bär under Strauss' refräng,
Men så rak går hvaren, som om han sväljt en pinne. —

Det är söndag i dag och en vårdag dertill,
en som Stockholm blott ger nära första april:
känn hvad luften är frisk, känn hur solskifvan gassar!
Om man jublade högt? Ack, så gerna man vill; —
men hvad gerna man vill är just det, som ej »passar»!

* * *

Digitized by Google

I Södern.

Skulle från Etna ett snökorn ibland
sänka sig neder på vingarna fina,
då blir det kallt i orangernas land,
då är det vinter i sjelfva Messina.

Flingan dock smälter till tårar med fart.
Modig på nytt lazzaronen ger knuffar,
der han, med brunstekta bröstet helt bart,
tränges bland damer i slöjor och — muffar.

Opp nu med fönstret! Från sundet en fläkt
fritt genom löfverk och blomkrukor spele!
Vårsolens kyssar till lif hafva väckt
Corso Vittorio Emanuele.

Härliga tafla! Kalabrien bär
Reggio nästan på stortån, som pekar...
Der skymtar Scylla; Charybdis syns der,
plaskadt och smekt vid tritonernas lekar.

Klatsch! cocchier'n kuskar fram under sång;
fat och bagage rullas kring vid Dogana;
fartygen lasta med buller och bång:
klockor på afstånd till himmelrik mana.

Folkhopen ökas på corson allt mer.
Hvar osteria har präktiga viner.
»Cameriere! un caffé, jag ber!»
»Cameriere! ett krus mamertiner!»

Digitized by Google

Tyst! Ur passagion smattrar musik.
Undan, ur vägen! Ej tid att förlora:
bersagliererna, jämte publik,
komma i marsch från konsert i La Flora.

Hejsan och hopp! Det är glöd, det är eld:
pojkar och flicksnärtor, bruna och gula,
framför tambur-majorns staf, som är fälld, —
trippa i takt, tror ni väl? — nej de »hjula».

Benen, fast nakna, som qvarnvingar gå;
struparna föra ett hiskeligt väsen.
Under det truppen framåt stormar på,
dansas på gatan Boccaccio-françäsen.

Såge vi sådant på Stockholms Norrbro,
nog finge då Konradsberg kandidater;
men det är skilnad vid polen att bo
och att till granne och vän ha en krater.

Frans Hodell.

Digitized by Google

Kustidyll.

(Början till ett otryckt arbete af fröken *Agneta Svärmenflykt.*)

Majestätiskt speglade sig solen i de mörka hafsvågorna, som lätt skummande bröto sig mot stranden. Endast en svag bris rörde luften. Här och der dök en sjöfogel upp, snuddade ett par gånger vid vattenytan och försvann åter som den kommit. Naturen erbjöd en bild af det fullkomligaste lugn och likväl låg en slags dof ångest öfver det hela.

Långt från stranden höjde sig en liten trädbevuxen kulle, på hvars topp en i romersk stil bygd villa redan långt ifrån fängslade ögat.

Digitized by Google

Djup tystnad rådde rundt om. Icke en menniska var att se. Då öppnade sig trädgårdsporten och ut trädde en ung flicka. Bruna lockar skuggade hennes panna, hvit som alabaster. Hennes ansigte var förtjusande, men ett djupt svårmod låg öfver hennes drag. Var det längtan efter det fjerran obekanta?

Plötsligt suckade hon djupt och skyndade ned för kullen.

Då hördes bakom henne i ångestfull ton: »Rosa, Rosa!»

Den ropande var en annan ung flicka, som just nu ilade ut ur villan. Men Rosa hörde ingenting, utan skyndade vidare.

Digitized by Google

Då fattade en sinnesförvirrande ångest den andras hjerta. Halft förtviflad skyndade hon efter sin syster: »Rosa, Rosa då!» Hon måste höra henne, eljest — o, himmel!

»Rosa, Rosa!»

Ändtligen stannade den anropade. »Hvad vill du Emmy?» frågade hon dystert.

»Men Rosa, i all verlden, *du tappar ju underkjolen!*»

Digitized by Google

Hvartill en man icke duger.

Humoresk af ***Jöns Träbock.***

Ärade läsare! Har du någonsin varit vittne till den olyckliga situation, hvari en man befinner sig, då han ser sig af pligt och samvete uppfordrad att företaga jagt efter en loppa? Eller har du sjelf någon gång idkat en sådan sport?

I hvilket fall som helst skall jag här söka beskrifva den.

Då »skapelsens herre» spårar ett af dessa svarta odjur, börjar han att känna sig ängslig. Han spärrar upp ögonen, stirrar idiotiskt framför sig och förhåller sig en stund alldeles orörlig under väntan på ett nytt tecken till fiendens närvaro. Ett sådant infinner sig snart. Den olycklige mannen rusar upp ur bädden och börjar åkalla några underjordiska makter till hjelp. Då dessa ej inställa sig, tager han småningom saken lugnare, tänder ljus, ifall det är mörkt i rummet, och skrider till verket.

Sedan han rekognoserat en stund i den riktning, der han sist förnam fienden, upptäcker han en svart prick.

— Ah, se der sitter besten! nu är du allt min, tänker han, och börjar gnida högra handens tumme och

Digitized by Google

pekfinger mot hvarandra för att leda upp dem. Derpå gör han en drumlig rörelse mot fienden, som genast uppfattar hans afsigt och med ett jättesprång försätter sig i säkerhet.

— Se så, din tusan! jag tror du söker undkomma mig; det skall minsann inte lyckas, säger han med dåraktigt sjelfförtroende.

Innan han företager ett nytt anfall, vill han något så när vara säker på, hvar han skall finna fienden, och söker derför erinra sig några matematiska formler och beräkningar öfver den båge, som loppan i språnget beskrifver. Han känner sig stolt öfver att vara man och tänker, att en kvinna aldrig skulle kommit på en så snillrik idé. Hon endast rusar på blindt utan plan och beräkning, menar han.

Sedan han stärkt sig med denna reflektion, skrider han ånyo till verket och börjar undersöka den plats, dit hans geometriska beräkning ledt honom. Mycket riktigt; der sitter hon och stirrar honom midt i synen.

— Eländiga kräk! nu har du sett din sista stund!

Och dermed trycker han tummen våldsamt mot den plats, der loppan för ett ögonblick sedan satt. Han är nemligen öfvertygad om, att han nu »har henne», och vågar på en lång stund knapt draga andan, än mindre röra på tummen.

Men som han har andra, nästan lika vigtiga bestyr att sköta under den närmaste framtiden, måste han omsider besluta sig för ett afgörande steg. Försigtigt, som om hela hans mödernearf vore i fara att glida honom ur händerna, lättar han på tummen, för pekfingret mot densamma, griper ett kraftigt tag och rycker med sig en väldig ulltapp från filten — vi antaga nemligen, att

Digitized by Google

stridsfältet utgöres af ett dylikt plagg. Lika försigtigt öppnar han derpå nypan för att kasta en sista, hånande blick på fienden, innan han på ett värdigt sätt förpassar denne till ett bättre lif. Men — o ve! Det lilla odjuret är borta, eller rättare, har aldrig befunnit sig mellan den mordlystne mannens tumme och pekfinger.

Ännu har ej sjelfbeherskningen öfvergifvit den olycklige, och han tänker resigneradt: på det sättet går det ej att fånga en loppa. Jag borde hafva insett det.

Och så börjar han tillämpa en ny arbetsmetod. Han söker innestänga fienden genom att snabbt hopvika plagget omkring det ställe, der odjuret uppenbarar sig. Resultatet af den nya metoden blir emellertid lika nedslående. Fången söker sig alltid en hemlig utgång och är, då plagget uppvecklas, spårlöst försvunnen.

Sedan ytterligare ett halft dussin olika arbetssätt försökts, alla lika olyckliga, börjar mannens sjelfbeherskning vika. Raseriets dämoner fatta hans sinne, han hväser fram hemska eder och vet snart icke mer hvad han gör.

Jag vill nu draga en slöja öfver den olyckliges fortsatta lidanden. Jag behöfver blott tillägga: är det något så när till loppa och någorlunda energi hos karlen, bör han inom en halftimme hafva hunnit upprifva hela bädden och vältrat den i en hög på golfvet. Jemnvigten i lynnet återkommer ej mer under den veckan, och loppan torde i allmänhet under de två närmaste dygnen förhålla sig stilla till följd af utmattning.

Sens moral: Arme Adams son! hvi förhäfver du dig? Fall på dina knän och känn, hvilken stackare du är i jemförelse med qvinnan. När såg du väl henne

Digitized by Google

förfela det rof, för hvilket du kan fruktlöst förspilla bästa tiden af din dag?

Men till din tröst vill jag säga, att försynen väl förelagt dig någon annan, ädlare uppgift här i lifvet än att jaga loppor!

Digitized by Google

Förstadsbild.

Mellan kojor, plank och skjul
bugtas knagglig gata,
på en takås sned och gul,
solar sig en skata.
Ur en skorsten stiger rök
från ett dunkelt fattigkök,
i en täppa hålla stök
gummor två, som prata.

Digitized by Google

Öfver planken päronträns
trinda frukter dingla,
pojkar snegla ditåt, mens
de sin kronvägg singla.
I ett fönster skimrar tvål
bredvid ägg uti en skål,
svafvelstickor, band med prål
och en saffranskringla.

Digitized by Google

Inom port, som öppen står.
skymta gårdsidyller:
flickan nu till brunnen går
och sitt ämbar fyller,
väcker katten ur hans blund,
skrattar med sin röda mund,
visar vaden, fast och rund,
hvilken sol'n förgyller.

Digitized by Google

Bakom häck utaf syrén
leta hönsen föda;
tuppen lyfter upp ett ben,
rister kammen röda,
ger om gömda kornet bud
med ett fryntligt gurgelljud,
tager sig hvar qvart en brud
utan minsta möda.

Digitized by Google

Barn, en klunga, trampa stolt
backen under sånger.
Generalen bär en kolt,
hvilken alltför trång är.
Han som bär arméns standar,
uniformens slitning spar,
ty den lille tappat har
sina pantalonger.

Digitized by Google

Gräset kläder gatans kant,
bin i luften sväfva,
och i täpporna galant
blomstren mattor väfva.
Gamlingen, som flyttat hit
undan stadens larm och split,
tänker vid sin frukostbit:
»här är godt att lefva».

Digitized by Google

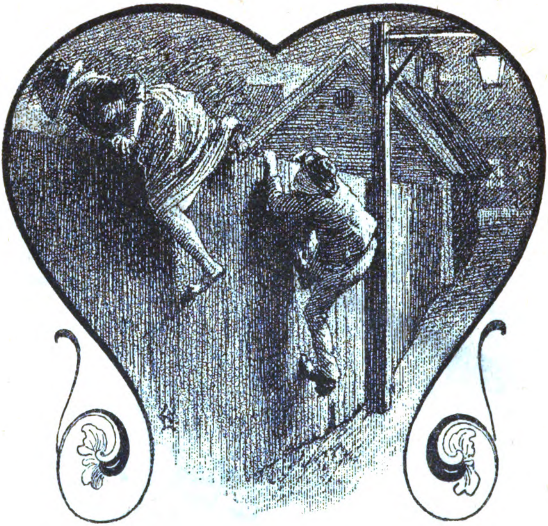

När som solen dalat ned
och den sista strålen
slocknat uti vesterled,
sprider sig från pålen
oljelampans svaga sken;
öfver planken unga ben
äntra då med fart, och se'n
svärmas det i kålen.

Ernst Lange.

Digitized by Google

Matsedel.

Vid en festlig förste-maj-middag eller »middags-plenum» lära hrr riksdagsmän fått sin välfägnad serverad efter nedanstående matsedel:

Upprop på slaget half 4.
Uttagning af pollett.
(En liten Majbukett).
Föredragningslista.
Utskänkning af brända och jästa drycker.
(Supen, smörgåsen, öl och porter.)
Bordläggning.
Diverse utdrag.
(Nässelsoppa eller buljong med förlorade ägg.)
Drifkraft, annan än vatten.
(Sherry.)
Årets första bevillning.
(Rädisor.)
Sjörätt.
(Gös med smörsås)
som tar ut sin rätt.
(Châblis.)
Värnepligten.
(Bräckt lamm ech fårrygg med surkål.)
Viderboendes och nabos rätt.
(Chateau Lafite.)

Digitized by Google

Flottning af växtalster.
(Sparris med skiradt smör.)
Utvidgad valrätt.
(Liebfraumilch, Rüdesheimer, Hochheimer m. m.)
Fängelseväsendets ordnande.
(Gödkalf.)
Tolag.
(Grönsallat m. m.)
Förslag angående Bankens odisponerade vinst.
(Cliquot.)
Stufningsgods.
(Pudding.)
Pension för sjöfolk.
(Chambertin, Ost.)
Barns naturliga rätt.
(Vindrufvor, russin och mandel.)
Donationsgods,
(Äplen.)
Lösdrifveri.
(Kaffe, Likör, Cigarrer.)
Talmanskonferens.
(Majbål.)
Tros- och bekännelsefrihet.
(Ordet fritt.)
Fullhaltigt mynts gångbarhet.
(En stilla Whist.)
Sentida gästning.
(Supé.)
Ordnandet af skjutshållningen.
(Hyrkusk.)

Digitized by Google

»Betaldt, som qvitteras.»

En merkantil historia.

Af *Chicot.*

Fyra herrar sutto i en första klassens kupé och pratade lifligt. På de eleganta resdrägterna och en viss vårdslös piff i kragar och manchetter märkte man snart, att samtliga tillhörde den egendomliga menniskosort, som kallas profryttare.

Efter en stadig frukost voro de nu på väg till den betydande sjö- och stapelstaden G., och samtalet rörde sig uteslutande om de stackars köpmän man ämnade »göra med».

Den äldste och vräkigaste, en ståtlig »grosshandlare» med utpräglad semitiska drag, hade många år rest på Norrland. Det syntes också mycket tydligt på hans öfverlägsna småleende, att han tog det mesta af de yngres kriterier för bara bosch. Sjelf värdigades han inte säga mycket, men det lät desto mer orakelmässigt.

Ändtligen hade revyn kommit till firman Wahlberg & Son, en enligt de yngres samfälda mening genomgående solid gammal affär.

»Hm», hostade herr Jacobson, oraklet, i det han betänksamt strök sitt svarta helskägg.

»Hva behagas?» fortsatte herr Salberg, en ung kerub, som reste i fruntimmerskram och lärt sig spela »Hennes

Digitized by Google

namn och börd mig ej brydde», för att tjusa till modisterna. »Unge herr Wahlberg ärfde ju mycket pengar och hela lagret ograveradt efter sin far. Och han har ju inte dansat med mer än ett par år än.»

»Hm», lät det ännu starkare från den erfarne norrlandsresenären.

»Skulle nu inte heller *den* vara fin, hva? Nej, hör nu, herr Jacobson — —»

»*För* fin. Alldeles för *fin-fin*. Hm, *jag* — det kan inte komma i frågan, att *jag* gör affären med en herre, som begagnar pince-nez, glacéhandskar och läser Shakespeare.»

* * *

Den mycket erfarne herr Jacobson hade rätt beträffande pince-nezen, handskarna och gamle William. Han kunde ha tillagt, att unge herr Otto Wahlberg allt var den märkvärdigaste kramhandlare vårt land hyste inom sina landamären, och han skulle inte ha sagt för mycket.

Vid faderns död var sonen filosofie kandidat och ansågs som en af de styfvaste lingvisterna vid universitetet. Han vistades i Paris, då underrättelsen om dödsfallet träffade honom. Man trodde allmänt, att han skulle fortsätta studierna, men till allas förvåning fortsatte han i stället faderns gamla affär.

Det är dock mycket möjligt, att kramhandeln inte alldeles förtjuste honom till den grad, att han ansåg kattunsmångleri som det yppersta i denna verld. Men Otto Wahlberg var äfven mycket praktiskt anlagd. Och säkert är, att detta slags vetande ej föll sig krångligare, än att han också snart nog lärde sig förstå konsten att kommersa, hvilken nyare forskare förmena ytterst ligga i

Digitized by Google

att kunna hålla herrar probenreutrar på distans. Sina affärsgöromål fann han också ej så halsbrytande, att han derför behöfde hyfva sin Shakespeare för att sitta och supa med innehållslösa köpstadsbor eller lyssna till hrr handelsresandes ännu tommare jargon.

De fyra handelsresandena hade kommit till staden kl. 5 e. m. och för dem, som känna profrytteriets snabba strategi, bör det icke förefalla så osannolikt, att herr Wahlberg redan kl. 6 var fullt underkunnig om herr Jacobsons olycksbådande tankar om hans pince-nez, handskar och ännu farligare böjelse för Shakespeare.

Den forne kandidaten smålog åt så mycken ifver, men gömde för öfrigt sin ironi. Ty han var en mycket satiriskt anlagd man, den der herr Wahlberg j:or.

Han hade sin lust i att drifva med profryttare.

Han hade alltid haft särskildt roligt åt den mångbereste, djupt erfarne herr Jacobson.

Denne hade »gjort» mycket med hans pappa och trodde sig genast böra taga sonen under sina vingars skugga i den oegennyttiga afsigten att hindra honom från att låta klå sig af andra. Men detta sjelftagna förmynderskap visade sig snart vara en illusion. Sonen ville icke gå i ledband. Mentor fick snart ingenting sälja, ehuru han afstod från förmyndarrollen och krökte rygg allt djupare för hvarje resa.

En vanlig kramhandlare skulle nog ha blifvit rasande öfver detta försåtliga yttrande och hånande förklarat, att ingen sprungit i hans dörrar så mycket som herr Jacobson sjelf. Men unge Wahlberg var inte af den sortens folk och derför teg han och tackade inte en gång, hvilket gaf lille herr Levy anledning att skrifva en hemlig epistel till sin chef, som för en längre tid befriade Shakespeare-

Digitized by Google

läsaren från åsynen af herr Levys illmariga ansigte. En småslug karl, den lille Levy!

* * *

Otto Wahlberg bodde icke i samma hus der han hade sin handelslokal. Han hade ett Tusculum i en aflägsen stadsdel. Den fäderneärfda envåningsgården låg vid en smal gata med porten gentemot en liten gränd.

Det blef våldsamt yrväder under natten och snön hade packat sig upp öfver porten, så att det var omöjligt att komma hvarken ut eller in utan att skotta sig fram.

Egaren väcktes ur sin söta sömn af att någon bultade på ena fönstret till hans sängkammare. Det var just under mörkaste årstiden och ännu långt ifrån dager. Otto tände lampan, steg upp, kastade på sig nattrocken, drog upp rullgardinen och lyste upp fönstret.

En tät, bländhvit snömassa täckte alldeles det yttre glaset. Ingen enda liten glugg, hvarigenom han kunnat stiga upp och kika ut på gatan. Det var som någon hade hängt dit en filt af nykardad bomull.

Men tätt öfver nedre fönsterkarmen syntes liksom en mörk cirkel. En neddragen skinnmössa, ett par mot lampskenet kisande ögon, en genom det gammaldags glaset underligt grön näsa och ett vildt skägg.

Hufvudet tillhörde herr Jacobson, denne morske grosshandlare från Stockholm, som der alltid sitter på tredje parkettbänken vid premièrerna och nickar åt habituéerna »i torget».

»God morgon, herr Wahlberg, tjenare!» skrek han så gladt och fryntligt som om det hade gjort honom ett extra nöje att få kafva sig fram genom snön.

Digitized by Google

»God morgon», svarade Otto, i det han lyste på hufvudet mycket länge och granskande. »Kors, *är* det verkligen grosshandlare Jacobson sjelf, är det ock? Ursäkta, jag får lof att söka upp min pince-nez, annars tror jag inte mina ögon.»

»Jo bevars hvad det är Jacobson, Jacobson från Nathan & C:o som — — som»

»Men jag begriper inte — — Är elden lös?»

»Nej, bevars nej. Tvärtom, tvärtom är det nästan för kallt, hm. Nej, jag tycker om tidiga morgonpromenader jag, och derför tänkte jag just gå hit och purra herr Wahlberg och ta herrn med på en liten frukost. Jag kunde inte komma genom porten, för den är alldeles öfversnöad. Men jag ska skaffa någon som skottar — —»

»Behöfs inte. Min boddräng kommer nog hit. För öfrigt är *jag* ingen älskare af tidiga morgonpromenader och dricker mitt kaffe på sängen.»

Dermed lät Otto gardinen falla och öfverlemnade åt grosshandlaren att ensam göra återtåget genom de ännu alldeles ovägade smågator, som ledde fram till Nybron, öfver hvilken man just nu var i färd med att ploga.

* * *

Tiotiden inträdde herr Jacobson i Wahlberg & Sons stora manufakturhandel vid Salutorget. Han helsade ytterst artigt och frågade den fordom pigtjusande, nu något plussige herr Ernlund, äldste biträdet, huruvida någon resande redan infunnit sig der och om herr Wahlberg var inne på kontoret.

Herr Ernlund visste icke det förra, men trodde det senare. Han hade svarat snäft, alldeles olikt hans vanliga, stereotypt artiga sätt mot kunderna. Emellertid

Digitized by Google

skulle han se efter och höra, om principalen tog emot. Herr Jacobson bugade, men bet sig något i läppen.

Jo, principalen var inne och grosshandlaren kunde stiga på.

Det blef samma visa. Herr Wahlberg ville inte, kunde inte köpa någonting. Han hade redan »gjort» allt hvad han tänkte. Han behöfde ingenting, absolut intet. Lagret var redan mycket för stort. Han ämnade alldeles inte låta lura på sig mera.

Allt detta var bara fraser, menade herr Jacobson. Enhvar sade så och ändå köpte man. Han »förde» nu särskildt något, som han visste herr Wahlberg inte *kunde* få billigare hos någon annan. Till slut utbad han sig som en nåd att åtminstone få visa sina profver. Det kostade ju ingenting. Och så lät han skymta en finare middag med pomery sèc, den tiden ännu en snobbigare nyhet.

Till slut måste Otto ge sig inför denna hårdnackade envishet, men samtidigt uppdök i hans öfverretade sinne en plan att för framtiden göra kol på så mycken efterhängsenhet.

* * *

I två stora rum stodo långa bord, dukade med idel manufakturvaror, ordnade i massor af profkollektioner. Tusentals mönster i alla möjliga och omöjliga färgnyanser, randiga, rutiga, prickiga och släta lågo der frestande, omgifna af glaseradt kartongpapper, hvarpå fabrikanterna låtit anbringa blommor, fjärilar, qvinnohufvuden och en hop andra läckra ting, hvilka strängt taget icke hade något med varorna att skaffa, men som sågo frestande ut.

Ja, allt på de längs väggarna uppstälda borden var

Digitized by Google

anlagdt på att fresta och hvad som möjligen felades der, utfyldes mer än väl af herr Jacobsons tunga.

Men Otto Wahlberg hade redan hunnit blifva stålad. Ingen aldrig så tydligt och omåttligt vinsthägrande »offert» kunde narra honom att låta herr Jacobson annotera något i sin orderbok.

Ändtligen flammade en energisk blixt ur de semitiska ögonen, hvilka under sista halftimmen blifvit nästan melankoliska. (Något som i sjelfva verket kommer sirupsögon att se litet löjliga ut.)

Herr Jacobson hade tagit upp ett gardinprof, enkelt, med några raka ränder och en simpel bård. Sådana gardiner sitta för fönstren i nästan hvarje torp på landet och äfven hos fattigare folk i landsortsstäderna. De äro en stapelartikel och kunna säljas när som helst. Det finnes ingen »säsong» för folkets gardiner.

Herr Jacobson visste mycket väl, att den trilskne »kunden» sjelf sålde dylika gardiner till landthandlare och kunde derför förstå, att firman Wahlberg & Son köpte sina billiga gardiner i första hand och således på halföret hade reda på hvad de kostade. Det var hans sista utväg och han måste använda den, om ej denna fintina fogel skulle flyga honom ur händerna. Han kunde ju alltid plocka honom — sedan.

»Herr Wahlberg», sade han, pekande på gardinstycket, »jag vet, att jag nu gör något, som aldrig händt under alla år jag rest. Men jag *måste* ha en order från herr Wahlberg, ty annars tro de hemma på kontoret, att jag inte besöker herrn eller stält mig så, att jag inte kan få göra för ett öre med en gammal kund, som står i våra böcker sedan tjugutals år. — Jag ska sälja herr Wahlberg en slump på tvåhundra stycken sådana här

Digitized by Google

gardiner till 7,75 netto. Jag vet, att jag förlorar på det och herr Wahlberg vet sjelf, att jag förlorar på den affären — —»

»Nå, hvarför vill herr Jacobson göra den då?» inföll Otto kärft, i det han hårdare klämde till sin pince-nez.

»Åh, jag vill bara visa, att herr Wahlberg inte köper billigare hos *någon* än hos oss, för allt hvad herr Wahlberg tycks vilja gynna en hop pojkar, som springa ur bod och i bod och förtala och bjuda under hvarandra. — Får jag annotera partiet?»

Otto betraktade honom tyst en minut, en otäckt lång minut. »Nå ja, skicka mig gardinerna då, efter herr Jacobson så nödvändigt *pockar* på att slunga bort dem.»

Herr Jacobson bugade sig och skref raskt i sin bok.

Det var som en tyngd hade fallit från begges bröst. Herr Jacobson ringde efter konjak och vatten, tog fram sina allra finaste *egna* cigarrer och började berätta hela raden af historier, som han inlärt för sina resor sedan tjugo år tillbaka, och Otto Wahlberg lät honom haspla på, ehuru de just inte voro några nya roligheter.

Men om en timme eller så gled den slipade profryttaren in på affärerna igen lätt och trefligt. Och till sin innerliga glädje fann han, hurusom unge herr Wahlberg nu lät honom skrifva upp den ena posten efter den andra, så att han till slut hade en order på bortåt fyratusen kronor.

Jo jo, *han* visste nog, »huru de skulle tryckas». Det gälde bara att bräcka isen. Sedan gick man för full ånga med sådana der gröngölingar.

Naturligtvis bjöd herr Jacobson på middag, en riktig festmiddag, der han visade, att han inte förgäfves studerat konsten på Hasselbackens veranda.

Digitized by Google

De dinerade i Stadshusets nya, präktiga salong, och läsaren torde med en smula inbillningskraft lätteligen kunna föreställa sig, hvilken konversation fördes ett stycke derifrån vid ett bord, der herr Jacobsons trenne reskamrater hade mycken svårighet att gaffla in köttet under sitt ihärdiga bestirrande af herr Jacobsons öfversvallande värdskap.

Det var inte utan, att herrarnes blickar stundom möttes af herr Jacobsons triumferande småleende, hvari »gammal är ändå alltid äldst» kunde läsas som om det varit tryckt med fetstil.

Också aktade han sig att slå sin unge vän tillsammans med dem vid kaffet. Det hade kunnat framkalla någon obetänksamhet — profryttare äro just aldrig så pinsamt grannlaga — och ordern i bröstfickan var alltför dyrbar att utsättas för att hänga på en sådan der valps tunga, menade den erfarne resanden och dervid resonerade han inte så dåligt.

* * *

Ett par dagar efter herr Jacobsons afresa emottog firman Wahlberg & Son ett bref från Nathan & C:o i Stockholm, hvarmed följde konnossementet på en låda, märkt W. S. och assurerad för 5,000 kronor. Brefvet var ett utmärkt prof på israelitisk handelskorrespondens. Efter en sida nästan elegisk klagan öfver huru »vår herr Jacobson» kunnat tillåta sig att ingå på den ruinerande gardinförsäljningen, följde två sidor ljufva förhoppningar om upptagande och fortsättande af de mycket angenäma förbindelser, som under så många gångna år till ömsesidig båtnad rådt emellan de bägge husen.

Digitized by Google

Innan vi nu gå längre i denna sannfärdiga historia, torde det vara skäl att yttra några ord angående det högst lösliga sätt, hvarpå sådana der profryttareaffärer gjordes den tiden — något, som kanske praktiseras ännu.

Försäljningen gick till på det viset, att handelsresanden visade profvet och annoterade hvad kunden begärde af hvart och ett prof. Men någon orderkopia företeddes icke och ännu mindre skedde naturligtvis köpen genom af bägge parterna undertecknad slutsedel. Härigenom uppstod en masssa förvecklingar, om hvilkas storlek utomstående knappast kunna göra sig ett begrepp. Det hände icke så sällan, att profryttaren skref sju för tu och att handlanden, som trodde sig ha köpt ett litet paket, fann till sin häpnad, att reqvisitionen växt till en stor lår. Å andra sidan — och det hände nog oftare — ansågs sändningen ej ha »utfallit i enlighet med profvet», hvarför varorna antingen returnerades utan vidare eller »lades till afsändarens disposition». Sådana trakasserier hörde till ordningen för dagen, ansågos dock ingalunda ohederliga och kommo högst sällan till processer.

Efter denna nödvändiga afvikelse, kunna vi nu återgå till vår lärde handelsman.

Så fort han fått brefvet från Nathan & C:o och »bemärkt dess innehåll», lät Otto Wahlberg sin dräng köra ned till ångbåtshamnen och begaf sig sjelf dit i förväg.

Han tog reda på sin låda, lät drängen bryta upp den, plockade ut hela gardinpartiet och spikade derefter sjelf med egen glacébehandskad hand igen locket. Sedan strök han ut sitt eget adressmärke och lät det tryckta »Nathan & C:o» stå qvar, sedan han utplånat det framför stående ordet »Från». Derpå skref han under »Stockholm» och lemnade fraktstyrmannen två konnossement,

Digitized by Google

hvari det stod, att frakten skulle betalas vid framkomsten. Med det ena papperet behörigen påtecknadt anträdde han återvägen.

Hans andra åtgärd var att sända ett rekommenderadt bref till herrar Nathan & C:o, hvari han anhöll att få emotse erkännande af den insända liqviden för gardinpartiet, på samma gång han underrättade, att resten af sändningen icke kunde användas, utan hade returnerats för herrar Nathan & C:os egen risk och räkning.

Två dagar derefter fick han svar från Nathan & C:o, innehållande qvitto på den insända remissan, men för öfrigt aldrig ett jota.

* * *

Två månader hade gjort sin rund efter denna hastiga affär, då en vacker förmiddag herr Jacobson åter befann sig i Wahlberg & Sons manufakturhandel. Men nu var hans min stolt och högdragen och med en öfverlägsen hostning frågade han, huruvida »man» kunde få tala några ord med herr Wahlberg.

Äfven den punschfetmade herr Ernlund betedde sig vid detta minnesvärda tillfälle på ett helt annat sätt än förra gången. Han var nu artigheten sjelf, bugade sig sju resor och läspade förbindligt: »Var så god och stig på, herr grosshandlare», betonande det sista ordet på ett sätt som han långsamt stuckit det på en sylspets genom herr Jacobsons bägge stora öron.

Inne på kontoret fann handelsresanden den forne kandidaten fördjupad i läsningen af en bok. Om han sneglat på det prydliga bandet, skulle han ha kunnat läsa »Shakespeareana» i förgylda bokstäfver,

Digitized by Google

Men han brydde sig visst om sådant, han, som kokat af ilska ända från Haparanda!

Efter en olycksbådande helsning drog han fram ett bref. »Se här», pressade han fram, flåsande som om han sprungit gatlopp, »läs det här, herre, var så god och läs igenom det här brefvet!»

Otto Wahlberg tog skrifvelsen och såg på den ett ögonblick. Den bar firman Nathan & C:os namnstämpel i hörnet och var ställd till herr Jacobson. Han hade förmodat det.

»Det här brefvet är till herr Jacobson», anmärkte han kallt, i det han återlemnade papperet utan att vidare bekymra sig derom.

»Läs det, säger jag! Jag ger herrn lof jag!» skrek handelsresanden, ursinnig öfver Ottos retsamma lugn.

»Jag läser aldrig andras bref.»

»Åhja, ja visst ja! Åh, herrn vet nog ändå hvad det är fråga om. Men det ska jag säga herrn, att jag rest i öfver tjugo års tid för samma hus, men *aldrig* — *aldrig* herre, har jag fått maken till bref. Åh — att tänka sig att bli 'skojad' på ett sådant sätt af en spoling, som inte kan skilja ett stycke kattun från tryckt domestik — —

Otto Wahlberg hade gått fram och öppnat dörren. Pekande på utgången med en min och gest, som förstås af alla folk från slägte till slägte anmärkte han liksom i förbigående:

»Ja, så der går det, när man inlåter sig i affärer med en herre, som begagnar pince-nez och glacéhandskar och som läser Shakespeare.»

Digitized by Google

Typograftyper.

Sättare.

Digitized by Google

Sätterska.

Digitized by Google

Dopet i Gudbrandsdalen.

(Se Olaf Haraldsons saga af *Snorre Sturlesson*.)

Det var kung Olaf Haraldson för sann,
han drog kring land och haf och döpte bönder,
och bygde kyrkor upp af sten och trä,
men gamla hedna gudar slog han sönder.

Med Sigurd bisp en vacker dag han drog
till Gudbrandsdalens gamla hedna skogar
och tog från offren hvarje slagtad häst
och satte lås och bom för alla krogar.

Men då blef hvarje bonde vred och svång,
och Dale-Gudbrand värst; han tog till ordet.
Vid tinget röt han som en ilsken tjur
och slog sin näfve, så det small, i bordet.

Det språket lätt förstods af hvar och en,
och mellan supar, skryt och skrål och skrammel
beslöts att man ur huse draga ut
och gifva kungen underdånigt rammel.

Digitized by Google

Så sagdt, och Gudbrand drog så vredgad — hem,
men ut mot kungen drogo morska norskar.
Kung Olaf tog dem i ett bakhåll fast
liksom ett vårstim utaf glada torskar.

För efterslängen blef då Gudbrand rädd
och höll så råd med Thore Istermaga.
Då fans ej annan råd än sluta fred,
och konung Olaf lät sig slikt behaga.

Så sändes kaflar kring all bygden ut,
och gisslan de till konung Olaf sände,
och ting beramadt blef i Gudbrandsdal,
och norskar kommo dit förutan ände.

Men så föll regn ur himlens höga sky,
och folket, helgdagsklädt, sprang in i skogen.
Men genomblöt blef mången som en tupp,
men mången hamnade som kund på krogen.

Och så blef natt; så grydde morgon klar,
och folkets afgud ställdes upp att visas,
och Dale-Gudbrand höll för kungen tal,
som uti sång och saga månde prisas:

»Se på vår gud» — sad' han — »af gammal ek
i granna kläder och i gyllne pansar.
Han äter kött och fläsk och dricker mjöd.
Se blott, o kung, hur folk kring honom dansar.

Digitized by Google

»Hvar har du nu din stackars hvite Krist?
Ej kan till Åsa Tor han vara make.
Ej ögon, mage eller mun han har,
han är förvisso en guddomlig krake.»

Så var med Gudbrands gudalära slut.
Då skulle kungen honom nådigt stuka,
men, uti slika dater föga slängd,
han grep till list som andra kungar bruka:

Han höjde så sin hand mot solen upp,
der ur ett moln den syntes högröd stråla:
»Se der» — sad' han — »min Gud i himlaskrud!»
och folket börja' gapa först, se'n skråla.

Hvar enda bonde stirra' högt i sky
och måste gråtmild solblindt öga gnugga.
Men ingen såg den splitter nye gud.
Så kan med kungsord man än bönder kugga.

Så passa' kungen på och lät i hast
en armstark kämpe med en jernsmidd klubba
den Åsa-Tor på magen väldigt slå
en törn, som kunnat sjelfva Dovre rubba.

Och gudamagen ljudligt sprack itu,
och bilden föll till mark i stycken åtta.
Och ormar kröpo utur gudens buk
och möss och paddor utan tal och mått̃a.

Digitized by Google

Då skämdes Dale-Gudbrand litet smått
för ramlad Åsa-Tor i ruttna bitar.
Och folket, nästan nyktert nu af skräck,
ej mer på fallen gud sig blindt förlitar.

Men Olaf Haraldson af framgång morsk
hell oförskämdt de skrämda bönder sporde,
om de till fältslag hade klart på fläck,
ty Sigurd bisp dem eljest döpa borde.

Det talet tyckte alla var reson.
Och utslag gaf så Tore Istermaga:
»När ingen Åsa-Tor nu fins, gu'nås,
så måste vi den Hvite Krist ju taga!»

Så döpte Sigurd bisp de männer först,
se'n alla qvinnorna och alla barnen.
Det sedan sports, att vatten tröt, för sann,
allt intill denna dag vid närmsta qvarnen.

Jeppe.

Digitized by Google

För mycket begärdt.

— Hur lång tid kan det taga för att komma till Köpenhamn?

— Inte kan du begära, att jag midt i smekmånaden kan taga reda på det.

Digitized by Google

Faderskärlek utan glasögon.

Sjökaptenen Klas Persson var en klassik, men också en prima hedersklassik.

Kapten Klas var vid tidpunkten för denna berättelse ungefär sjuttio år, men kry som en aborre, fastän han länge varit landkrabba. Sjön hade han nemligen för många år sedan gifvit på båten och alltsedan sysslat med skötseln af sin trefliga landtgård. Dessutom hade han sina tankar riktade på sjöfarten, dels för att som gammal sjöman »glädja sig åt smällen», dels — och detta senare af nästan lika förklarligt skäl — derföre att han var delegare i flera fartyg.

Huru han i sin ungdom varit som sjöman, vet jag icke; men sin gård skötte han som en karl och värdskapet mot husets gäster som en karlakarl.

Sjömansminnena måtte dock hängt i honom, ty han ville nödvändigt, att hans son Olle skulle egna sig åt hans ungdomsyrke, och pojken ville naturligtvis som alla andra kustpojkar ut till sjös.

Så gick det ock. Olles jungmans- och matrosår gingo till ända, styrmansexamen tog han och efter några seglationsår började han omigen »att läsa». Pojken var flitig, och om det icke gick så fort för honom, gick det

Digitized by Google

dock så säkert, att han slutligen tog sig sitt skepparebetyg.

Nu borde Olle inom kort stå på eget däck.

Kapten Klas var, som sagdt, delegare i flera skutor, och hans kompanjoner voro nära slägt med honom. Saken vardt således så fort som möjligt klar.

Följd af föräldrars och vänners ärliga lyckönskningar, begaf sig den omtyckte unge kapten Olle Persson med briggen Elfvan till sjös, destinerad till Sunderland.

Kapten Klas tog sig samma qväll ett par dugtiga groggar och tittade på sin gamle barometer. Väderleksförutsägelser funnos då ej i tidningarne. Barometern var i fallande, men gubbens förhoppningar i stigande, oaktadt de stått högt nog förut.

»Herren Gud gifve, att det måtte gå lyckligt för Olle!» suckade gamla kaptenskan.

»Löckelit, sa' du!» tog gubben till orda. »Visst går de' löckelit. Du måtte la känna Olle lika väl som ja' känner'n. Å Elfvan kände ja', innan ja' kände både Olle å dej.»

»Ja, nog är hon gammal alltid.»

»Inte värre än att ho kan hålla ut både mej å dej.»

»Men folk tyckes mena, att Olle inte riktigt passar till sjöman.»

»Sa du de'? Folk menar! Fän menar — så skall du säja. Ä' han inte min son, hva'? Skulle han inte brås på far sin, så vore de' konstit. Å ja' har redt mej i valsen med värre stormar än Nordsjösqvalpet, fast de' kan vara bra ibland, förstås.»

»Ja, det står i Herrens hand, hur det kan gå!»

»Ja, de' ä' nog sant. Men hur kan du tro, att Vår Herre skulle vilja göra Olle illa, Olle som allri' i verlden gjort en mask för när? Nä' du, de' ä' stört omöjelit.»

Digitized by Google

»Men en pröfning för Olles framtida bästa...»

»Var du lugn! Allt går bra, de' ä' ja' viss på.»

Samtalet slutade, och efter intagen qvällsvard snarkade Klas in i drömmar om in- och utklareringar, gynnsamma vindar, lastning och lossning, purrning och åtta glas, Elfvan och Olle; och allt gick »naturligtvis löckelit».

* * *

Dag efter dag förgick, och en morgon vid frukostdags fick gubben ett telegram. Gumman och dottern stälde sig på hvar sin sida om kapten Klas.

»Är det från Olle?» ljöd det.

»Vesst ä' de' de'.»

»Hvar har du dina glasögon, min gubbe?»

»Töst å var lugn. Tror du de' ä' tid å prata nu. Ja' kan nog mi' engelska utan glasögon, för ser I, telegrammet ä' engelskt. Så här låter det på svenska:

Kapten Klas Persson.

Mossby.

*stad.

Sweden.

Briggen Elfvan löckelit å väl framkommen till Hundle. Allt godt å väl ombord. Många helsningar.

Olle.

Ser I, Hundle måtte vara en uthamn till Sunderland.»

Att glädjen blef stor, var klart.

»Vesste inte ja'», förklarade gubben kavat, »hva' våran Olle duger te'! Eller hva'?»

Digitized by Google

Den gamle skepparen reste på sig och fortsatte, vänd till dottern:

»Anna! Nu ska' du raska dej i väg till sta'n — en half mil går du fort — å tala om för slägten der hva' Olle telegraferat. Sjelf ska' ja' ut i sockna, te' prostgårn å herregårn å goa vänner å trogna grannar å mer sådant.»

Far och dotter följdes efter en stund åt genom gårdsporten, men strax derpå skildes deras vägar.

Hvar helst den prydlige och fryntlige gubben trädde in med budskapet, mottogs han på det hjertligaste; och alla bekanta han mötte på vägen hejdade han, skakade hand med dem, läste ur minnet upp telegrammet och nickade belåtet, hvarefter han fortsatte vandringen. I hela socknen deltog man i hans glädje. Och öfverallt vankades traktat. Hos prostens och patrons dracks Olles och briggen Elfvans skål i vin; och som vandringen gjort gubben torr i halsen, höll han gerna tillgodo med en grogg här, en uddevallare der o. s. v. Glad var han, och inte gick det för sig att säga nej, då folk bjöd af godt hjerta hvad huset förmådde.

Hans Anna hade raskt tagit ut stegen och var snart i staden. Hon skyndar gladt och ifrigt in till en nära anhörig, hvars nedslagna uppsyn hejdar henne, och ögonblicket derpå hör hon:

»Det var ju sorgligt med Olle!»

»Olle...?» utbrister hon.

»Som förlist, ja!»

»Förlist? Nej, jag är just här för att underrätta dig, att hans resa gått i allo väl. Pappa har haft telegram i dag.»

»Det var besynnerligt. I tidningen står i dag, att Elfvan förolyckats. Såg du telegrammet?»

Digitized by Google

»Visst gjorde jag det, men det var på engelska, så jag begrep det inte; men pappa läste upp det.»

»Det här låter då för konstigt. Vänta en minut, tills jag får på mig hatt och kappa, så gå vi bort till morbror. Det var just hos honom jag läste tidningen.»

De unga damerna följdes åt, träffade »morbror» och läste notisen om Elfvans skeppsbrott.

»Här måste någon missuppfattning vara å färde», sade morbrodern. »Tidningsnotisen är nog dock riktig, det är inte annat möjligt; men jag kan verkligen icke neka till att underrättelsernas stridighet förefaller något besynnerlig. Jag, som är delegare i Elfvan, skulle naturligtvis helst önska, att tidningen hade orätt — för Olles skull önskar jag det också, naturligtvis, men ...»

Och morbror August ruskade på hufvudet.

Snart var fröken Anna åter i väg, men nu hemåt, för att omtala hvad som stod att läsa i tidningarna om Olle. Vid sitt inträde i hemmet berättade hon med andan i halsen, hvad hon hört i staden, hvad hon läst i tidningen och hvad morbror August tänkte om saken.

»Hvad skall Klas säga om detta, då han kommer hem?» suckade gumman.

Gubben var nemligen ej ännu återkommen från sin glada rundtur i grannskapet.

Det dröjde ett par timmar, innan far sjelf kom tillbaka. Han var högst belåten med sin dag. För hvarje ställe han besökte hade hans framtidsvyer för Olles räkning ökats. Då han på hemvägen hos närmaste granne stärkte krafterna för den långa vandringen in till sitt, var det i hans skalle alldeles klart, att Olle skulle, så snart han kom hem, genast ha ett fullriggadt skepp och göra resor på Ostindien. »Ja' ska' nog styra om de' der. Ja' har allt lite mer än hva' ja' har i byrålådan

Digitized by Google

å på sparbanken, ja'. Å vill inte Agust å bror hans å di andre delegarne i Elfvan släppa te slantar, så ska' ja' skaffa money sjelf, å de' så pass, att de' talar latin, de' ä' ja' karl till. Oh yes! Å då Olle kommer tebaks från Indien, ska här drickas både Kanton å Java å Batavia, å de' ska bli annat än vanliga uddevallare å andra bonngökar. Well boys!»

»Nå, Anna! Di ble' väl gla'a i sta'n, hva?» utropade han fryntligt vid sitt inträde i hvardagsrummet och visade ett anlete af idel solsken. Den lilla dimma, som röjdes i blicken, var naturligtvis hvad man kallar solrök.

Man brukar tala om en blixt från klar himmel. Inte vill jag dock påstå, att det blixtrade till i kaptenens fysionomi, då Anna kom fram med sitt svar, men nog körde der ett åskmoln fram, och i blinken dundrade det från hans läppar: »Di förbannade tidningarna! Ljuger gör' di, ja, de' gör' di, ljuger värre än en skepp... hm!... än en... ja, f-n vete hva' för en! Säj te' Johan Bernt, att han spänner Bläsen för giggen å de' i röda rappet! Di förb— tidningarna! Ja' ska resa in å tala reson med sta'bokarlarne, ja'. Tror ni Olle ljuger? Nehej! Well boys! Men tidningarna... Ska' aldri' prenumerera mer. Ajö nu! Åh hut! skulle Olle fara med lögn? Nix, madam! som tysken säjer. Kast loss, Johan Bernt! Hopp, Bläsen, gör femtielfva knop!»

Och så bar det af; och utan ringaste haveri nåddes destinationsorten.

Nu läste kapten Klas lagen för svåger August. »Di rackaretidningarna» fingo nu sin beskärda del, och så kom turen till svågern, som var »ett så'nt nöt, att han trodde dem mer än Olle». »Å de' säjer ja' dej, Agust,» flåsade gubben, »att vi har haft tidningen i kompis änna

Digitized by Google

se'n vi svågrar ble', å de' ä' fyra å tjuge år te' Mickelsmess, men nu ä't stopp.»

»Men telegrammet,» vågade svåger August invända, »hvar har du det?»

»Angår de' dej? Tror du inte mej längre? Å vi som trott så på hvarandra både i lust å nöd, om de' också varit fråga om tusentals riksdaler utan borgen. Der ser en hva' tidningarna kan sätta i folk, som annars ä' hederliga.»

»Men lugna dig, käre du, och läs upp telegrammet! Jag som medredare skall väl få höra hvad det innehåller.»

»Ja, de' har du allt rätt i.»

Efter fåfängt letande i sina fickor, sade kaptenen, att han måtte ha glömt det hemma.

»Då skall jag skicka bud till telegrafstationen och begära en afskrift.»

»Hva' ska' du med den å göra? Inte kan du engelska, inte! Nå, de' ä' ju sant, ja' kan öfversätta't.»

Kaptenens svåger skref nu en biljett till stadens telegrafist och bad honom om en afskrift jemte öfversättning af telegrammet i fråga.

Om en stund kom budet åter med det begärda. Afskriften öfverlemnades till kapten Klas, och svågern gjorde sig ett ärende in i ett annat rum för att genomögna öfversättningen, hvarpå han strax kom ut igen.

»Nå, Klas, sätt nu glasögonen på dig och läs upp telegrammet!»

»Dom har ja' glömt å ta' me' mej, men var du lugn som en ankarstock på skeppet Refanut midt i en Stillahafs-stiltje. Ja' kan nog mi' engelska utan glasögon. Så sa' ja' te' hustru å barn i da' bitti' å så säjer ja' te' dej ve' toddidags. Här ska' du få höra;

Digitized by Google

Kapten Klas Persson

Mossby.

*stad.

Sweden.

Briggen Elfvan löckelit å väl framkommen till Hundle. Allt godt å väl ombord. Många helsningar.

Olle.

Ä' du nöjd nu? Tror du på tidningarna änn', din såskopp?»

»Ja, det tror jag är bäst. Visserligen förstår jag inte ...»

»Engelska, nää, de' vet ja' ...»

»Håll du munnen på dig!»

»Alldeles som om ...»

»Sansa dig, käre Klas!»

»Sansa dej! Försök sjelf ...»

»Så här är telegrammet öfversatt på stationen ...»

»Nå, de' skulle vara attan så rolit å höra, hur di bär sej åt me' engelska i den kabyssen.»

»Tyst!»

»Ja' tiger. Go on, boys! som vi säjer på sjön.»

»Kapten Klas Persson o. s. v.»

»Och så vidare! Hva' tusan ä' de' för vidare?»

»Adressen, adressen! Försök nu att höra på!»

»Försök, försök! Hva' ä' de' för språk mot mej? Tror du inte, att ja' har försökt möcke' mer än du ... och så vidare ... och så vidare ... Å Olle ska försöka sej f-n så möcke vidare, de' ä' ja pappa för.»

»Telegrammets innehåll är enligt öfversättningen följande;

Digitized by Google

Briggen Elfvan förlist vid Hundle. Besättningen räddad. Bref så snart som möjligt.»

»Hvem har telegraferat så?»

»Olle, din son, vet jag.»

»Men de' vet inte ja'. Olle ska' inte förolöckas.»

»Tag ditt förnuft till fånga, gamle vän! Fastän du som öm fader hoppas det bästa om pojken — hvilken alla bekanta önska välförtjent lycka — skall du väl inte vara starrblind för verkligheten, hur ledsam den än kan vara. Och tidningsnotisen öfverensstämmer ju med telegrafistens öfversättning af Olles rader.»

»Tidningarna ljuger, har jag sagt. Å hvem hundan behöfver tro på den der telegrafistpojken? Långt innan han hade lärt sig klonka mjölk, kunne ja' engelska som hvecket modersmål som helst.»

Nu öppnades dörren och in trädde en tredje af Elfvans delegare, sjökapten liksom kapten Klas, men ett tiotal år yngre och ännu fartygsbefälhafvare. Han var hemma på ett kort besök, hade sett tidningsunderrättelsen om Olle Perssons missöde och derför qvistat in till staden för att träffa någon af de andra i affären intresserade.

Han möttes af ifriga ord från de båda andra, men klippte snart af samtalet med att bedja få se telegrammet. »Och öfversättningen kan jag ju också få se på», tillade han.

»Ja, dej kan ja' lita på likaväl som på Olle, för du har varit i Engeland senare än ja' å nästan lika nyss som han. Å du ä' ingen vanlig landkrabba som Agust å den der telegrafungen.»

Den sist ankomne tittade flyktigt på de framlemnade papperen, hvarefter han läste upp det engelska telegrammet;

Digitized by Google

»Captain Klas Persson.

Mossby.
*stad.
Sweden . . .»

»Ja der hör du, Agust!» utbrast gubben Persson.
»Tyst!» röt uppläsaren.

»The brig Elfvan wrecked at Hundle. Crew saved. Letter as soon as possible.

Olle.

Så heter det på engelska, och öfversättningen från telegrafstationen är ordagrant riktig och tidningsnotisen riktig. Och du, Klas, skall ta' glasögonen på dig, både då du skall krångla i svenska och engelska och uddevallska.»

Kapten Klas reste på sig och tog afsked. Men innan han stängde dörren efter sig, ropade han från förstugan: »Jädan i mej, har di inte hettat på e' annan engelska se'n den tiden ja' var te' sjös.»

Måns Märsgast.

Digitized by Google

Strömsborg.

Glittrande bölja,
i dig vill jag skölja
all min sorg,
dig och kullan följa
till Strömmens borg!
Betty, belåten,
går akter i båten,
lite' rädd.
Lilly, svag för ståten,
till båtens brädd
breder en cachemirsjal.
Viggo, så lång och smal,
kryper emellan de sköna och håller vackra tal.
Manne, litet glad och yr,
han styr.

Digitized by Google

Kullan, hon stretar,
tritonen, han metar,
nors han får.
Necken der arbetar
och harpan slår.
Raskt uppför trappan!
»Du, Manne, tag kappan!»
Bettys hatt,
aj aj aj, hon tappa'n!
Ett sådant spratt!
Här var ett naket grund.
Nu har man cyprisk lund,
gaslågor, färgade lyktor, en klassisk tempelrund.
Här är Neckens trollpalats.
Gif plats!

Fullmånen strålar,
i vattnet han målar
upp och ner.
En najad sig tvålar,
en faun der ler.
»Sexa för fyra!
Men skynda dig, myra,
var geschwind!
Må kosan vi styra
dit under lind!»
Böljan mot muren slår,

Digitized by Google

se jernvägståget går.
Sorlande gäster, på festen här klinga, »klang!» »Gutår!»
»Sexa!» — »Toddy!» — »Punsch!» — »Likör!»
Man hör.

Kungsstadens glimmer
i sommarens skimmer,
Mälarns prakt
mystiskt man förnimmer.
Men gif nu akt!
Lilly hon drömmer,
och Viggo han tömmer
»Botten upp!»
Orfeus ej glömmer
att spela tupp.
Messingstrumpet man hör,
tapto, en gräslig kör.
Hör, der i takt sjunger gästen så hungrig: »Bröd och smör!»
Der en bror i backen föll,
men höll.

Hvilken begrundan
den gamla rotundan
manar fram!
— Kypare, gå undan
der för madam! —
Ström, patriarken,
som Noach i arken,

Digitized by Google

med försorg
bygde här på marken
så stolt Strömsborg.
Här Benedictus förr
stod i en källardörr,
gjorde för Bellman och Kellgren och Schröderheim honnör.
Benedicti skål, jag ber,
drick mer!

Damerna mana
till uppbrott och spana
tidens lopp.
Under deras fana
vi sträckas opp.
Kullan som Karon
i båten der far hon.
Var ej sen!
Fyra öre tar hon
till Elyséen.
Så kommer man till norr,
utvändigt fin och torr.
Betty och Lilly glömt nyckeln, vi måste hem i sporr. —
— »Mille remerciments, Messieurs,
Adieu!»

Bias.

Digitized by Google

Sorg efter taxa.

En brukspatron i Södermanland hade år 1840 af sin aflidna piga erhållit testamente, hvilket dock af hennes slägtingar klandrades. Brukspatronen ville då göra sig skadeslös på annat sätt och ingaf en dryg räkning på diverse saker, bland hvilka äfven förekom följande post:

»Till någon ersättning för 135 dygns ospard möda, nattvak, tidspillan, omsorger, bekymmer före och efter den aflidnas bortgång, à 2 Rdr om dygnet .... Bko Rdr 270.»

Kärandeombudet, som var en bonde, yrkade då, att Rätten måtte ålägga brukspatronen upphöra med en sorg, som kostade arfvingarna 2 Rdr Bko om dagen, och att de således »från denna dag» måtte vara befriade från slikt onus, hvilket rätten fann skäligt bifalla, och brukspatronen tillsades, att hädanefter ingen betalning för sorgen komme att vidare erläggas, hvadan densamma också genast upphörde.

Digitized by Google

Öfning ger färdighet.

Första veckan.

Digitized by Google

Andra veckan.

Tredje veckan.

Digitized by Google

Fjerde veckan.

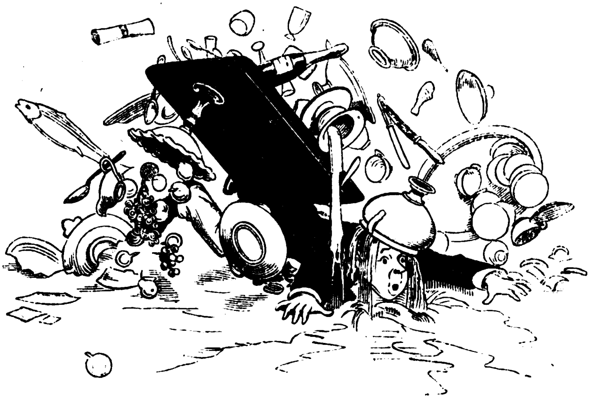

Sista veckan.

Digitized by Google

Ny vräkningsmetod.

»Jaså, dina försumliga hyresgäster bo i öfversta våningen», sade kamrer Blom, »ja, då hjelper ej den kur, som jag tänkte föreslå.»

»Hur så?» invände jag.

»Jo, ser du, hyresgästerna i första våningen skulle då bestämdt flytta, de också.»

»Det vore värre. Men hvad menar farbror?»

»Hvad jag menar?» sade gubben B. »Jo, först ska' vi laga oss en ny toddi och se'n skall du få höra, hur jag blef qvitt ena envisa hyresgäster i mitt anspråkslösa trevåningshus, du vet. Men jag bor sjelf på nedra botten, så jag kunde i egen hög person anordna konserten på lediga stunder. Och du bor ju inte sjelf i det der huset, som nu är fråga om?»

»Nej, jag bor i mitt andra.»

»Kan tro det. Då duger inte mitt recept, inte alls, som jag också sade nyss. Du skulle, om du gjorde som jag, bli af med hvarenda själ, som bor under ditt tak.»

»Men till saken! Berätta!»

»Se så der, nu är sockret smält. Nu en dugtig konjaksranson. Schamo! Så skall det smaka. Klang i Libanon!»

Digitized by Google

»Skål farbror!»

»Jo, ser du, min gosse, våningen en trappa upp hos mig beboddes i fjor af ett konstigt herrskap, som bestämdt inte hade religion för två styfver, och ondt om styfrarne hade de ock, när hyran skulle betalas nemligen; ty eljest var der nog ingen nöd just. Kalas och spelpartier voro ej sällsynta hos Vigiléns — de hette så, förstår du. Träffande namn, inte sant?»

»Jag känner inte till de der menniskorna.»

»Nej, det är ju så sant. Nå, du skall få litet reda på dem. Främmande hade de ofta, och kaffekitteln stod på elden ända till toddidags. Hustru min hade fått reda på det der genom pigsqvallret — den gamla bepröfvade vägen, du vet. Och packet hade, förbaska mej, råd att hos kryddkrämaren köpa kaffe efter tjugu öre mer på skålpundet, än hvad jag ansåg mig kunna stå ut med att kosta på mig och min familj. Nånå, inte tror jag kryddkrafsaren rosade kommersen ändå, för hans bokhållare stöflade på sistone tidt och ofta i mina trappor upp till dem och såg alltid snopen och förargad ut, då han kom derifrån. Och Tjulander och Forsgren och Wilcken och f-n och hans mor sökte dem lika ifrigt. Hvart herrskapet nu tagit vägen, vet ingen af björnarne.»

»Toddin kallnar, farbror!»

»Sant sade du. Skål! Nu till saken! Det var nemligen så, att herrskapet Vigiléns hyrde hos mig i förfjor. Den förste Oktober flyttade de in. En del af första qvartalets hyra betalades en liten tid efter inflyttningen, men den summan hade också kostat mig många påminnelser och ränn i trapporna, ty jag behöfde just vid den tiden skrapa ihop så mycket slantar jag kunde komma öfver. Se'n var och förblef det emellertid stopp. Jag lugnade mig en tid. Öfriga hyresgäster betalade

Digitized by Google

ordentligt, och sjelf har jag, liksom gumman min, alltid lärt oss att rätta mun efter matsäcken. För öfrigt ville jag ej vara kitslig. De bådo så vackert om ursäkt, då jag brummade ett grand vid våra möten i förstugan.

Nyåret kom. Granna kort med änglar och blommor, och storkar och krumelurer på skickade de ner, ett till hustru min och ett till mig, och vackra nyårsönskningar hade de ritat dit, men mina ärligt förtjenta sedlar önskade de mig inte. Andra qvartalet utgick, men till mig ingick inte ett runstycke från dem. Men sjangtilt lefde de, det märktes i hela huset. Och hvad de blefvo nervösa se'n. Hundar och barn ville de inte veta af i gården, och jag tror sannerligen de velat föreskrifva, om de tänkt på det, att Jakob — min utmärkte råttkatt, du vet — skulle varit klädd i gummigaloscher, då han kilade deras tamburdörr förbi. — Smutta på glaset, o yngling, om du hjerta har! —

Emellertid tog jag i på skarpen och alltifrån april höll jag dem varma och det så de kände det. Ja, det vill säga, att jag redan förut uppsagt dem, så att de bort vara putz weg redan då, men de bodde lugnt qvar ändå. Höfliga blefvo de dock temligen och lofvade betala. Men de hade sådan otur stackars menniskor. Än utföllo mannens aflöningar så ojemnt; än var det ett arf, som de väntade med säkerhet under månaden; än hade han kommit illa ut för borgen o. s. v.

Slutligen brast tålamodet. Jag begärde vräkning och fick utslag derpå. Med detta i hand gjorde jag min uppvaktning hos herr och fru Vigilén, och visade dem Dagbladet, der jag annonserat våningen ledig från och med den första juli.»

»Den der historien är nog intressant», afbröt jag,

Digitized by Google

»men den räcker nog en toddis tid till. Får jag bjuda på en liten bägare?»

»Det var för komiskt, vet du. Precis så sa' också fru Vigilén och gick efter en butelj manzanilla. Så'nt hade de råd till.»

»Kypare! Varmt vatten!»

»Hör du! Vi ha' fått i oss två förut, och tres faciunt delirium, du. Men du talar i alla fall som en ängel. Hvad var det nu jag skulle fortsätta med?»

»Först med toddin och sedan med fru Vigiléns manzanilla.»

»Manzanillan var det, ja. Jag kunde, skam till sägandes, inte neka att hålla till godo. Men nu, må du tro, dukade de upp historier så grofva, att inte ett helt ankare vin kunde sköljt ner dem, än mindre en vanlig liten karafinsqvätt.

De visade mig en dödsannons. Det var en älskad tant, som nyligen saligen afsomnat, och den innerligt rara gumman, som nu Herren kallat till sig — här fick herrn vinet i vrångstrupen och frun förde snyftande en doftande näsduk till sina himmelsblå ögon — hade testamenterat dem hela sin förmögenhet, en femti, sexti tusen kronor. (Gratulerar, sa' jag, det var bra för mig). Men nu är det så, fortsatte de... Och så berättades om att slägtingar tänkte väcka process, men de skulle nog inte våga det. Det vore lönlöst, hade Vigiléns advokat skrifvit. Snart skulle pengarna utfalla, och då...

Då, inföll jag, skulle jag infinna mig hos herrskapet i deras nya våning, men från mitt hus måste de i väg d. 1:e juli. Nu halp hvarken löften, böner eller Fader vår.

Under närmaste veckorna hörde jag af Vigilén allt

Digitized by Google

som oftast, att frun blifvit allt värre och värre nervös och dessutom hade hon än det ena onda, än det andra.

På sommaren får man just ej rum så lätt uthyrda, men från en af mig som reel känd familj i landsorten fick jag i sista stund anbud på våningen från början af augusti. De tänkte på allvar bosätta sig i hufvudstaden på hösten, men frun skulle förut ligga under läkarevård härstädes, ett par af barnen ville hon hafva hos sig, och mannen tänkte att vistas här tidtals under sommaren.

Vigiléns fingo allt tätare och skarpare påstötningar, ju mer det nalkades slutet af juni; men de tycktes taga saken temligen kallt. Dessutom underrättade mig herr Vigilén, att hans fru blef klenare och klenare för hvarje dag. Den 29 i samma månad sade han, att deras husläkare hade uttalat sina stora betänkligheter om hennes tillfrisknande, i händelse besvärliga flyttningsbestyr skulle taga hennes svaga krafter i anspråk. Hon var känsligare för buller nu än någonsin, förklarade den ömme maken.

Jag hycklade verkligen mitt »stora deltagande»; men som jag lärt mig känna mitt folk, hade jag ögonblickligen en plan i mitt sinne, en plan, hvilken sannerligen var oberörd af hvarje deltagande och ömsinthet. Och att sätta denna plan i snar verkställighet, i händelse af fortsatt halsstarrighet från dessa oförbätterliga hyresgästers sida, blef jag riktigt fast besluten, då Vigilén tog sig för att klaga öfver det bullersamma folket i våningen ofvanför. Särskildt det der otäcka skomakarepacket der uppe (nästan de ordentligaste och hyggligaste personer jag någonsin hyrt ut rum till) hade, påstod han, beröfvat fru Vigilén dagens välbehöfliga ro och hvila efter qvalfulla nätters genomvakande under grymma plågor.

Dagen derefter ringde högtärade hr Vigilén på hos mig. Jag öppnade, bockade mig på det mest förbindliga

Digitized by Google

sätt och frågade i ömkande ton, huru det stod till med lilla frun. Med en min, som om hela det stora arfvet hade annammats af de nedriga slägtingarne, räckte han mig under graflik tystnad ett papper. Det var en läkare-attest. De hade således spelat komedien så väl, att deras läkare, en samvetsgrann och hygglig karl, lurats till att intyga, att flyttning under närmaste tid kunde för fru V. medföra fara för lifvet.

Nu var det dock jag, som skulle kurera henne. Jag gaf mig både den och den på att jag skulle sätta nytt lif i den arma dödskandidatskan.

De mina hade redan flyttat ut på sommarnöje, och jag, som skulle helsa på dem blott om söndagarne, kunde således ogeneradt styra och ställa derhemma, hvad befängdheter jag än ville hitta på.

Jag letade fram ett gammalt defekt krocketspel samt en sats käglor, hvilka sistnämnda mina barn lekt med, då de voro små; äfven fick jag syn på en trumma, två skallrande korgvagnar, några trumpeter och hvisselpipor samt en förträfflig harskramla. Jag har varit jägare, som du väl vet.

Lastad med alla dessa förträffliga saker, knogade jag två trappor upp, tittade in hos skomakaregesällens, konstförvandtens och brefbärarens.

Familjefäderna voro borta i sina dagliga bestyr, men mödrarne, som, äfven de, vissa tider på dagen måste lemna barnen, tackade mig på det hjertligaste, då jag bland smättingarne fördelade leksakerna. Jag tog dock af mammorna ett heligt löfte, att de skulle låta barnen roa sig så mycket de ville.

Jag hade också det obeskrifliga nöjet att före mitt aflägsnande se både svinrygg och bataljon slagna, att få skratta åt krocketkulornas kilande mellan stolbenen, att

Digitized by Google

täppa till öronen vid hvisselpipornas skärande toner och få som en skrämd harpalt taga till schappen för skramlans infernaliska väsen.

Då detta mitt ärende var samvetsgrannt uträttadt, gick jag bort till klädståndet snedt öfver gatan.

»Herrskapets lille gosse får jag ibland se gå med ett nothäfte förbi mina fönster.»

»Ja, han har börjat spela piano för sin morbror, som är stormlöpningsmusikant i frälsningsarmén», sade frun. »Men bror min, som eger ett gammalt klaver, kan inte syssla mer än en eller två timmar i veckan med en som får gå gratis, och naturligtvis hafva vi intet fortepiano, så att det blir väl ej mycket med hans musik.»

»Det är just det jag har tänkt på och jag tycker om pysen. Han skall mycket gerna få komma hem under några veckor och spela igenom sina skalor på mitt piano.»

»Åh, snälla, go'a kamrern, hur ska' vi kunna vara kamrern nog tacksamma. Axel, kom hit! Du får följa med den snälle kamrer Blom och spela på hans fortepiano.»

»Kom med strax och var flitig; lofva mig det! Och en påse karameller skall du få, om du är riktigt trägen. Men som jag är ute i affärer en stor del af dagen, kan du gerna taga er store svarte hund med dig. Han kan få leka med min pudel, och I kunnen leka alla tre med hvarann, då du blir trött i fingrarne.

Tolfåringen tillsades af föräldrarne att göra sig riktigt fin och sedan gå öfver till min bostad.

Om några minuter kom han mycket riktigt in till mig och hunden hade han med sig.

»Här har du en stor boll, då du vill leka med

Digitized by Google

hundarne,» sade jag. Jag visade honom hur det skulle gå till och hade glädjen att se de båda lurfviga varelserna, som ännu voro valpar, men af stor ras, under ljudligt skällande rusa rummet rundt efter den studsande bollen.

För ett ögonblick aflägsnade jag mig och då jag kom ut i förstugan, hörde jag uppifrån trapporna ett grufligt hojtande och svärjande, blandadt med gälla barnskrik. Jag kilade upp i tredje våningen. Der fick jag se och höra herr Vigilén i verkligt berserkaraseri.

Naturligtvis blandade jag mig i leken. Hade han något att anmärka mot andra hyresgäster, skulle han vända sig till värden. Jag unnade af uppriktigaste hjerta små fattiga barn all möjlig glädje och det var just jag, som hade skänkt de små snälla flickorna och gossarne alla de trefliga leksakerna. Och för resten var hans stoj och skrän mig vida mer störande.

»Men min sjuka maka, herre!» röt han.

»Hon blir säkerligen mycket sämre, då hon hör er väsnas så der.»

Under en sjusjungande ed störtade han ner till sitt och slog dörren igen, så jag trodde hon skulle gå i tusen bitar.

Då jag åter inträdde i min sal, smektes mina öron af det mest famosa klaverhamrande — pojken var en riktig sportsman i den konsten. Tangenterna qvedo och gnydde under karamellpristagarens kapplöpande fingrar; men af själsskakande förtjusning betogs jag, då de grofva hundarne placerade sig på hvar sin sida om virtuosen, satte hufvudena i vädret och tjöto i kapp, liksom om de ville göra sig förtjenta af att tuppen skulle värpa namnam åt dem också.

Saligheter, som förlängas, härda endast gudar ut,

Digitized by Google

säger skalden. Jag var inte mer än menniska. Hatt och käpp grep jag, rusade på dörren och vred om nyckeln.

Vigilén kom i ett enda språng utför trappan. Han var hemsk att skåda. Håret stod på ända och hela fysionomejan liknade till färgen en mandrills akterspegel.

»Usling!» gallskrek han.

»Tycker ni inte, att den snälle gossen derinne spelar väl?» frågade jag.

»Hvad är meningen med den der afgrundskonserten?»

»Jag idkar välgörenhet!

»Jag ger herrns välgörenhet f-n!»

»Ja, det har jag märkt, alltsedan ni flyttade hit. Men pojken derinne är tacksammare. Hans föräldrar hafva intet piano, hvarföre jag lofvat honom spela öfver hos mig dagen i ända under sommaren. Hör, hur flitig den lille är! Ett förtjusande barn!»

»En förbannad unge, som jag skall vrida nacken af. Hustru min dör vid de der tonerna.»

»Hon ligger kanske i själatåget och inbillar sig höra två ärkeänglabasuner och en serafharpa?»

»Hut! Dra' åt h—.»

»Detsamma, detsamma!»

»Och ser du», fortsatte gubben Blom, »då pojken och hundarne efter sin sista monsterkonsert på aftonen trummat och flåsat ut finalen, hade jag samlat några vänner omkring mig. Jag skickade då upp och frågade herr Vigilén, om han icke ville göra mig den äran och hos mig dricka ett glas på min födelsedag. (Min födelsedag är eljes i December). Han kom naturligtvis ej, men lika roligt hade vi för det.

Vi förde ett härligt nachspiel ända till klockan fyra. Tal, musik, sång, hurrarop — ja, det lät som om alla frälsningsarméns glada hallelujahjon och fältmusikanter

Digitized by Google

uppfört ett frispektakel. Patrullerande poliskonstapeln undrade nog, hvad som stod på.

Klockan sex var leken i full fart två trappor upp, och klockan half åtta började den lille virtuosen och hans biträden dagens musikaliska furioso.

Jag gick bort till en god vän och tog en snarkare på hans soffa.

Då jag på eftermiddagen hemkom, hade den döende ängeln lyft vingarne till färd mot sällare rymder och tagit sin ädle make, husgeråd och pigesch med sig. Våningens dörrar stodo på vid gafvel.

Fruns dödsannons sökte jag under de närmaste dagarne förgäfves. Men åtskilligt folk såg henne en tid spöka på gatorna. —

Tag ditt glas och drick ur!»

Pelle Klang.

Digitized by Google

Väderlekstabell.

Solsken.

Digitized by Google

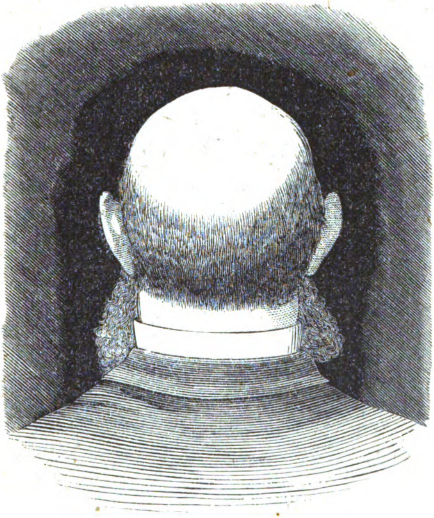

Månsken.

Digitized by Google

Ostadigt.

Digitized by Google

Nederbörd.

Digitized by Google

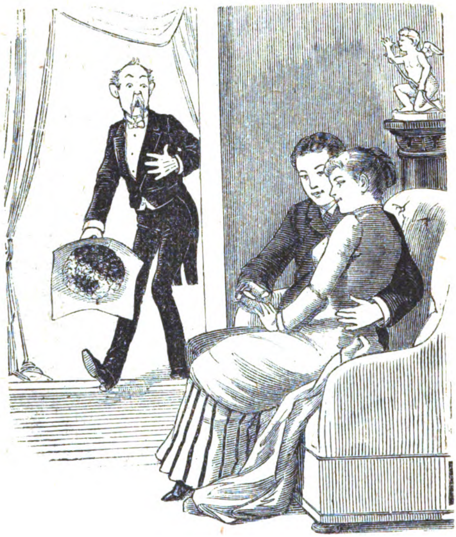

Klart

Digitized by Google

Tjocka.

Digitized by Google

Också ett skyddsmärke.

(Sommar-dialog).

Jag tror, du är förlofvad, bror,
och detta nyss, ty blank är ringen?
— »*Ja visst, jag sjelf det nästan tror*» —
— *Och fästmön?* — »*Bror, det har jag ingen.*»
— *Men hvarför bär du ringen då?*
det borde du väl icke göra.
— »*Ett ögonblick! Du skall få höra!*
mitt skäl är fyndigt såsom få.
Nåväl, till Lysekil jag far,
men märk, det är för helsan bara,
och för att der i fred få vara,
jag tagit ringen till försvar.
Jag mins, min vän, i fjor dernere
hvad som då hände mig och flere;
der läggas snaror för en ut.
Af fäder, mödrar, onklar, tanter
man omhvärfd är på alla kanter,
och denna sport tar aldrig slut.
Men har man bara ring som blänker,
då har man ock sin frihet qvar,
förty då tycka mor och far:
på honom är ej värdt man tänker.»

Bonifacius.

Digitized by Google

Amos Kilbright.

I sammandrag efter

Frank R. Stockton.

I min praktik såväl som i mitt umgänge — sade den högt aktade och trovärdige sakföraren herr Richard Colesworthy — har jag träffat samman med folk af alla stånd och åldrar, men ingen har så väckt mitt intresse som den person, hvarom jag nu tänker att berätta.

Jag satt en dag på mitt kontor, då efter en knackning en ung man inträdde. Han var reslig, väl vuxen och enkelt, men vårdadt klädd. Hyn var frisk och ansigtet skägglöst. Hans sätt tydde på en god uppfostran, ehuru han föreföll något tafatt. Jag kan emellertid icke förklara hvad det var hos honom, som gjorde ett så ovanligt godt intryck på mig.

Jag bad honom sitta ner och frågade, hvarmed jag kunde stå honom till tjenst. Han började söka i sina fickor eller, rättare sagdt, söka efter sina fickor och rodnade under det han famlade både på rockens in- och utsida.

»Förlåt,» sade han, »jag skall strax redogöra för mitt ärende.»

Digitized by Google

Och slutligen fick han verkligen fram ett litet paket ur bröstfickan. Hans uttal föreföll något egendomligt, det var icke sådant som amerikanernas nu för tiden, men saknade också hvarje utländsk brytning. Han var nog min landsman, fast från någon aflägsen obygd.

»Jag skulle fråga,» sade han, »om ni vill köpa några biljetter?» Och så räckte han mig ett inträdeskort till en spiritistisk séance.

Jag kan ej neka till, att jag blef litet förargad öfver att störas af dylik kommers. Jag hade trott, det var fråga om något juridiskt, något för min affär. Men jag lugnade mig; och som jag är medlem af ett sällskap för psykisk forskning, kunde det ju vara intressant för mig att se något spiritistiskt experiment. Jag köpte en biljett, gällande för tre séancer. Jag skulle gerna köpt en åt hustru min också, men hon kallar allt dylikt för skräp och dumheter.

Jag frågade, om han sålt många biljetter.

»I två dagar har jag förgäfves bjudit ut dem. Ni är den ende, som köpt någon,» svarade han. »Ni är den förste, som visat sig vänlig mot mig.»

Som det föreföll mig, att han hade något annat på hjertat, sade jag:

»Ni tycks ej passa till biljettschackrare.»

»Alldeles riktigt. Jag duger inte, jag borde sluta... Men hvad skall jag taga mig till?»

Det der sista förvånade mig. Han såg stark, dugtig och pålitlig ut — skulle han ej kunna få bättre anställning?

»Vill ni ha ordentlig sysselsättning, kan ni lätt få sådan, anser jag.»

»Nog vill jag, men kan ej.»

»Kan ej!» utropade jag.

Digitized by Google

»Nej,» suckade han, »jag är ej min egen herre, jag är mer slaf, än någon neger varit.»

På det högsta förundrad, frågade jag, hvad han menade.

Efter att först hafva slagit ned ögonen såg han mig allvarligt i ansigtet och sade: »Jag vill gerna tala om min historia. Man har visserligen förbjudit mig det; men jag känner på mig, att ni är en ärans man.»

Naturligtvis något smickrad, bad jag honom fortsätta. Han såg skyggt mot en öppen dörr. Jag stängde den. Derpå flyttade han sin stol alldeles intill min och sade:

»Först och främst bör ni få veta, att jag är en materialiserad ande.»

Jag spratt till.

»Åh, blif inte rädd,» tillade han, »jag är kött och blod lika mycket som ni; men för blott tre veckor sedan var jag en ande i den oändliga rymden. Det låter otroligt, jag vet det. Dock, jag skall fatta mig kort. För tre veckor sedan hade det der spiritistiska sällskapet en sådan der séance, hvarvid jag af någon för mig okänd makt nödgades uppenbara mig för dem. Då man fått syn på mig, fick man för sig, att det var något misstag på ande: det var en annan, man velat se. Man blef villrådig och funderade hit och dit. Under tiden fick den materialiserande kraften verka ostördt på mig längre än meningen var, ja så länge, att jag, från att vara en dimfigur, blef slutligen kropp, fullt ut så bastant som jag var, då jag lemnade detta jordiska för hundratvå år sedan.»

»Hundratvå år!» flämtade jag mekaniskt. Jag kunde knappt andas, jag ville störta ut. Men jag satt som hypnotiserad.

»Ja,» fortsatte han, »jag afled 1785 i mitt trettionde

Digitized by Google

år. Jag var borgare i Bixbury på kusten af Massachusetts, och gamle Scott här i staden är min dotterson.»

»Gamle Scott er dotterson?»

»Ja. Min dotter, som vid mitt frånfälle var två år, blef gift med Lemuel Scott i Bixbury. Familjen flyttade sedan hit, efter gubben Scotts födelse. Och denne senare är just orsaken till min materialisering. Han hade betalt sin entré till den der séancen, jag talade om, och önskade som valuta få se sin morfader. Spiritisterna hade fått för sig, att gubbens morfader skulle vara en vördig patriark. Då de fingo se en ung man, trodde de, att jag var orätt person. De hade tagit miste, sade de till gubben, som då blef arg och gick sin väg. Medan de så resonnerade om saken, glömde de af mig; materialiseringen fick ha sin gång, och resultatet blef det, att nu är jag här på jorden igen. Men snart fingo de ögonen öppna och började försöka dematerialisera mig, ty deras syfte är ej att befolka jorden med saligen aflidne. Alla deras försök voro dock fåfänga. Jag stod inför dem naken, som jag var då jag under badning drunknade. Nu fingo de bestyr med att skaffa mig kläder, och så erhöll jag denna moderna drägt, hvilken jag ej alls trifves i. Och så ålade de mig att hålla tyst med hvad som skett, på det att ej deras ansträngningar att dematerialisera mig måtte störas.»

»Demateralisationen skulle nu vara ett mord!» utropade jag.

»Det är just hvad jag sagt dem,» fortfor han. »Ty jag var genast hågad att fortsätta det lif, som en gång så plötsligt afbrutits. Men de brydde sig inte om min mening. Experimenten fortsattes, ehuru, som sagdt, fåfängt, och nu hafva de tillsvidare slutat upp dermed. Nu använda de mig som biljettförsäljare, men det duger

Digitized by Google

jag inte till. Jag skall säga till dem, att de välja sig en annan — men hur det då kommer att gå med mig, vet jag icke... Jag är, som jag sagt, icke min egen herre.»

»Jag förstår er icke,» sade jag. »De kunna omöjligen hafva rätt att råda öfver er person.»

»Visserligen,» suckade han, »men de underrättade mig, att ehuru de hittills förgäfves försökt återföra mig till min, som de sade, normalt andliga existens, hade de all orsak att tro, att detta snart skulle lyckas. En tysk vetenskapsman har nemligen upptäckt en dematerialisationsmetod, och de hafva rådfrågat honom. De vänta snart svar och försäkra, att de skola utföra sin afsigt, om jag bråkar det allra ringaste. Nu,» fortfor han med tårar i ögonen, »håller jag lifvet mycket kärt. Jag har nu åter blifvit menniska och önskar, att blott åren skola sätta sin naturliga gräns för min lifstid. Alla af min slägt hafva uppnått hög ålder, och jag tror bestämdt, att jag skulle kunna lefva en femtio år till. Jag har aldrig varit någon feg stackare, men jag måste frukta dem, som hvilket ögonblick som helst kunna bringa mig att spårlöst försvinna likt en utblåst ljuslåga.»

Mina sympatier för denne man hade alltmer ökats.

»Det der får icke tillåtas,» förklarade jag ifrigt. »Ingen har rätt att taga en annans lif. Jag skall söka upp spiritisterna och förklara dem detta.»

Han steg upp och sade, att han kände sig hafva funnit en verklig vän i mig, och hur det än ginge med honom, skulle han aldrig glömma min vänlighet mot en främling. Han räckte mig sin hand. Jag tryckte den.

»Ert namn?» frågade jag. »Ni har ännu ej ännu sagt det.»

»Amos Kilbright från Bixbury.»

Digitized by Google

»Har ni ånyo besökt er födelseort?»

»Nej. Jag önskar det nog, men har inga penningar och får nog ej heller lof att helsa på der.»

»Men har ni ej träffat er dotterson, gubben Scott? Honom bör ni väl söka upp.»

»Jag har nog tänkt att göra det. Jag har sett honom ett par gånger, men har ej haft mod att tilltala honom och presentera mig som fader till den moder, hvars minne han så högt älskar.»

»I skolen träffas. Jag skall föranstalta derom,» sade jag.

Åter tryckte han min hand och tog afsked. Han var djupt rörd.

Jag slog mig ned vid mitt bord. Tanke på tanke trängdes i min själ. Hade man någonsin hört maken! Hvad hade hela vårt lärda Sällskap för psykisk forskning — ej att förblanda med spiritistsällskapet — gjort för erfarenhetsrön, i jemförelse med hvad jag gjort i dag! Skulle jag tala om historien för min hustru? Jag tvekade. Af flera skäl beslöt jag att låta bli det — åtminstone icke nu. Men spiritisterna måste jag träffa, och det samma dag.

Jag sökte upp själen i det spiritistiska sällskapet, hr Corbridge, en medelålders man med allvarliga drag.

Då jag började tala om Amos Kilbright, blef han ganska het.

»Jaså,» sade han, »oaktadt mina varningar, har han gått och brabblat! Nå, det går på hans egen risk.»

»Allt hvad vi göra sker på egen risk,» svarade jag, »och han, såväl som ni och jag, har rätt att handla som honom lyster.»

»Det har han inte. Han tillhör oss, och det är oss han skall rätta sig efter.»

Digitized by Google

»Snack! I ha'n lika litet rätt att befalla öfver honom som jag.»

Hr Corbridge sade mig nu rent ut, att sällskapets mening var att dematerialisera Amos Kilbright och derigenom blifva ryktbara som verldens främsta spiritistiska experimentatörer. Men som de ännu ej voro fullkomligt förberedda, hade de tänkt att unna honom en längre frist, om han blott kunde hålla munnen.

»Är det således er oryggliga afsigt att dematerialisera hr Kilbright?»

»Javisst.»

»Då förklarar jag en sådan handling vara omensklig — ett gräsligt brott.»

»Ingalunda,» invände hr Corbridge. »Först och främst är han ju ingen menniska. Af en händelse är han hvad han är: en materialiserad ande. Och detta hafva vi gjort honom till. Och ingenting duger han till; han är för gammalmodig. Han kan inte ens sälja biljetter. Men såsom en ande, hvilken vi kunna materialisera och dematerialisera, när helst vi behaga, är han af stort värde för oss. Vår vetenskap beginge sjelfmord, om vi läte något så ypperligt gå oss ur händerna. Vi vika icke en hårsmån från vår föresats, det försäkrar jag er.»

»Och jag försäkrar er,» sade jag, i det jag steg upp för att gå, »att min vetenskap skall göra slut på era skändliga hokus pokus.»

Hr Corbridge skrattade. »Ni skall få se,» sade han, att vi tänkt oss in i hvad vi skola göra, om myndigheterna lägga sig i saken. Anklagas vi för att hafva gjort af med karlen, kunna vi, om vi vilja, framkalla honom igen och visa honom lifslefvande inför domare och jury. Efter hvilka lagrum skulle vi åtalas?»

Jag var ej beredd att svara på dylikt, men jag gick

Digitized by Google

min väg med fast föresats att skydda Amos Kilbright i hans fulla åtnjutande af sin återvunna fysiska tillvaro, om lagens makt eller någon annan makt kunde göra det.

Påföljande morgon kom hr Corbridge in på mitt kontor.

»Jag skulle blifva mycket ledsen,» började han, »om gårdagens samtal vållat osämja mellan oss. Vårt sällskap önskar att stå på god fot med alla och isynnerhet med medlemmarne af Samfundet för psykisk forskning. Vi borde arbeta tillsammans.»

»Aldrig!» svarade jag. »Vårt syfte är hederliga och allvarliga forskningar rörande själslifvet, men inte att slå mynt af experimenterande med olyckliga varelser.»

»Ni missförstår oss. Jag ville fråga er om en sak öppet och ärligt. Se, det är så, att vi tänka vänta med dematerialisationen, till dess den der tyske vetenskapsmannen kommer hit. Han vill resa ända från sitt fosterland för att sjelf leda experimentet. Men han är ännu någon tid upptagen, hvarför det torde dröja något. Ni tycks vara intresserad för denne ex-Kilbright, och vi vilja göra ett erbjudande. Ni skall få rå om honom till dess vi behöfva honom. Oss är han ej ännu till någon nytta, ty han kan ej berätta något om andeverlden. Han har intet minne af hvad han varit ute för sedan det ögonblick, då oceanen uppslök honom år 1785. Men han kan vara till stort gagn för en person, som vill studera forntida seder och bruk. Tre dagar innan experimentet börjas låta vi höra af oss. Vi frukta ej för att lemna honom ifrån oss, ty vår makt öfver honom är densamma, hvar han än uppehåller sig.»

»Jag vill ej hafva något påhäng,» sade jag, »och hr Kilbright är sin egen herre och gör hvad han behagar; men jag skall, som sagdt, skydda honom och uppbjuda

Digitized by Google

all min makt för att korsa era planer. Och hom ihåg, att han skall få flera vänner! Han har slägtingar här i staden.»

»Ingen mer än gubben Scott, så vidt jag vet,» invände Corbridge, »och från honom är ingen hjelp att vänta, ty han är en ärketviflare på all spiritism.»

Efter denna anmärkning tog han afsked.

På eftermiddagen inträdde hos mig Amos Kilbright. Glädjen lyste i hans anlete. Han tackade mig innerligt, för det jag varit så god och erbjudit honom anställning, hvarigenom han kunde försörja sig och vara oberoende.

Inte hade jag lofvat det. Jag greps af afsky för menniskor, sådana som Corbridge, hvilka af penningbegär och för att tillfredsställa en vetenskaplig nyfikenhet sända folk till en annan verld och som till på köpet gifva hädangångne andar deras gamla kroppsliga behof och matlust och låta dem ligga obekanta personer till last. Ett sådant beteende är ej blott nedrigt, det är brottsligt. Finnes mot dylikt ingen lag, bör en sådan stiftas.

Kilbright berättade, huru glad han blifvit, då Corbridge sagt honom, att dematerialiseringen var på obestämd tid uppskjuten och att han kunde få träda i min tjenst. »De inse nu sin egen oförmåga,» tillade K., »och få ingen hjelp af andra. Allt deras hopp är ute, eljes hade de ej afskedat mig.»

Det var klart, att Corbridge ej omtalat, att man väntade tysken, och jag var ej grym nog att nämna ett ord derom. Dessutom ernade jag få den der vetenskapsmannen arresterad, så fort han satte foten på vår strand.

»Jag märker ej, att jag börjat ett nytt lif,» fortfor Kilbright, »jag fortsätter blott mitt gamla.»

»Det går inte för sig,» invände jag. »Förhållandena

Digitized by Google

hafva ändrats, och ni får rätta er efter dem. I många afseenden måste ni börja på nytt.»

»Jag inser det. I flera afseenden känner jag mig som ett barn; men jag är dock en man och skall arbeta som en man, och hvad jag ännu inte förstår, det skall jag snart lära mig. Jag skall hos er arbeta så godt jag kan för att få respengar till Bixbury, der jag skall försöka att sjelf taga mig fram. En liten förmögenhet efterlemnade jag visserligen der, men den har väl i laga ordning öfvergått till mina arfvingar, och jag hvarken kan eller vill göra anspråk på den.»

»Har ni inga andra slägtingar än er dotterson?» frågade jag.

»Vet inte. Men hade jag, skulle det vara roligt att träffa dem.»

»När tänker ni besöka gubben Scott?»

»Jag brinner af längtan att få träffa honom. Men först måste jag hafva så ställdt, att han ej tror mig komma och begära understöd.»

Naturligtvis kunde jag ej köra Kilbright på porten. En god handstil hade han, ehuru den ej var drifven. Han kunde få renskrifning. Och så hyrde jag in honom strax intill min bostad.

Att hafva i min tjenst en karl, som drunknat för hundratvå år sedan, och ej underrätta hustru min derom, skulle dock vara orätt mot henne. Efter åtskillig tvekan talade jag om allt. Själsforskningen hade gjort mig tokig, påstod hon strax. Jag gaf henne några förklaringar och presenterade Kilbright för henne. Under en hel timma pumpade hon honom.

»Hans historia är underbar,» sade hon sedan till mig. »Men inte är han någon materialiserad ande, ty tocke' der är omöjligt. Men har han drunknat, som han

Digitized by Google

säger, så få vi väl hjelpa honom, och framförallt måste vi hjelpa honom mot tysken. Men vetenskapen är så gudlös, att reser den der herrn öfver oceanen för att dematerialisera Kilbright, så försöker han att göra detta, antingen denne stackare varit eller icke varit ande. Ett är dock visst: då gubben Scott får höra, att denne unge man är hans morfar, då vill jag vara närvarande.» —

Kilbright var flitig och till stor nytta både vid skrifbordet och i min trädgård. Alla förändringar i staden, hvilka skett under detta århundrade, påpekade jag under våra promenader; men dylikt intresserade honom ej.

»Det förefaller mig,» sade han, »som om jag vore i ett främmande land. Jag kan ej få klart för mig, att denna stad varit annorlunda, än hvad den är. Bixbury måtte väl aldrig förändrats; då skall jag märka det strax. Men jag hoppas, att i en så liten stad äro ändringarna obetydliga.»

Konservativ var han och gamla seder och bruk ansåg han vara bättre än nya. Han var dock en grannlaga man och kritiserade icke en vän, men kunde stundom ej helt och hållet dölja sitt ogillande. Jernvägen tålde han ej från första stund han såg en sådan.

»Vi få ej hafva för brådtom med honom,» sade hustru min. »Då han satt sig in i nyare förhållanden, skall han beundra dem.»

Isynnerhet förvånades han öfver »obehöfliga» och »oförsvarliga» ändringar på rättskrifningens område. Ingen ångmaskin, ingen tillämpning af elektriciteten, ingen annan af våra moderna uppfinningar kunde så slå honom med häpnad som underrättelsen, att i vårt land *honor* nu för tiden stafvas utan *u*.

Kilbrights intresse för sin dotterson tilltog för hvarje dag. Han spatserade flitigt utanför den gamle herrns

Digitized by Google

bostad blott för att uppfånga en skymt af honom. Efter omkring fjorton dagars förlopp sade han: »Nu måste jag bli bekant med min dotterson. Jag förtjenar sjelf mitt uppehälle, och han behöfver icke frukta, att jag skall blifva honom en börda. Undra icke derpå, käre herre, att jag längtar träffa sonen till mitt späda flickebarn, som jag lemnade efter mig.»

Min hustru och jag gjorde honom sällskap samma qväll till gubben Scott. Den vördnadsvärde gamle mottog oss mycket hjertligt.

»Ni är väl främling här i staden?» sade han till Kilbright. »Men, förlåt! Jag hörde ej riktigt ert namn.»

»Kilbright.»

»Kilbright?» sade gubben. »Det är ett namn inom min familj, men det är länge sedan jag hörde någon med det namnet omtalas. Min mor hette så, men inga bröder hade hon och inga andra slägtingar med det namnet. Min morfar var den siste af vår Kilbrightska slägt. Han var från Bixbury och hette Amos. Från hvilken trakt af vårt land är ni, min herre?

»Jag heter Amos och är född i Bixbury.»

Gamle Scott rätade på sig i sin stol. »Unge man, det är omöjligt!» utropade han. »Huru skulle det kunna finnas några Kilbrightar i Bixbury utan att jag kände till det!» Derpå tog han på sig sina silfverbågade glasögon och mönstrade noga den besökande, som såg djupt rörd ut.

Den gamle herrn steg upp, gick in i ett annat rum och återkom strax med en liten oljefärgstafla. Han stälde henne i god belysning på ett bord. Vi sågo porträttet af en ung man med friskt utseende, klädd i en gammaldags rock med hög krage; en vid halsduk körde upp

Digitized by Google

under hakan, och från skjortbröstet framstack fliken af ett krås. Min hustru och jag stirrade derpå med häpnad.

»Det der,» sade gamle Scott, »är porträtt af min morfader, Amos Kilbright, taget då han var tjugufem år. Något år derefter — jag kommer ej ihåg hvilket — drunknade han. Min mor mindes honom ej alls. Jag får dock verkligen erkänna,» tillade gubben, »att det finnes något slägttycke mellan er, min herre, och det der porträttet — mycken likhet, ja, ganska mycken.»

»Det är mitt porträtt,» sade Kilbright med skälfvande stämma. »Det är måladt af Tatlow Munson vintern 1780. Han har skrifvit sitt namn med bläck på väfvens baksida.»

Gamle Scott vände på taflan. Der stod tydligt: Tatlow Munson, 1780.

Nu kunde min hustru icke lugna sig längre. »O, hr Scott,» utropade hon, »denne herre är er morfar! Ja, det är han. Stöt icke bort honom, ty det är ni, som är skuld till hans härvaro. Mins ni inte den der spiritistföreställningen, ni kastade bort pengar på, der ni ville se er morfars ande? Han uppenbarade sig, men ni kände honom ej. Konstmakarne sjelfva blefvo flata: en så ung man kunde väl ej vara er morfader. De konfunderades och tänkte ej på att upphäfva den materialiserande kraften — och så blef er morfar menniska igen. Hade han nu bara stångpiska och gammalmodiga kläder, skulle han vara precis lik porträttet. Käre herr Scott, ni ser tydligen sjelf, att han sannerligen är er morfar!»

Gamle Scott svarade icke, han blott stirrade än på en, än på en annan af oss. Då jag betraktade denne hvithårige åldring och tänkte på hans moder, som måste hafva dött för många Herrans år sedan, och att hon var

Digitized by Google

dotter till denne unge man, som satt midt emot honom — då gick det verkligen rundt i skallen på mig.

»Herr Scott,» fortfor min hustru, »tala till honom, räck honom er hand! Vill ni ej kännas vid er morfader, hvars porträtt ni har bredvid er och hvilken er ömma moder lärde er, då ni var barn, att blicka upp till och efterlikna? Och om, på grund af omständigheternas vexlingar, ni blifvit gammal och han icke, hvi skulle detta bringa en vexling i era känslor, käre hr Scott? Hvarför icke sluta honom till ert hjerta? Hur skall ni kunna stå till svars härför,» suckade hon, »ni, hans lilla dotters enda barn!»

Den gamle reste sig och ordnade sin drägt. Derpå vände han sig till min hustru och sade: »Låt oss två ta en dugtig slängpolska, medan er man och den andre passageraren med eldgaffel och tång musicera på kolboxen. Vi kunna lika väl vara spritt galna på ena som på andra sättet och göra sällskap allihop till dårhuset.»

Nu steg hr Kilbright upp från sin plats. »Lemuel, min dotterson!» sade han. »I vredesmod lemnar jag icke ert hus. Jag förlåter ert tvifvel. Jag vill emellertid betona, att jag begär intet af er. Räck mig blott er hand! Än en gång vill jag vidröra en af mitt eget kött och blod.»

Den gamle Scott tog porträttet och såg på det, lade det derpå ifrån sig och såg på Kilbright. »Unge man,» sade han, »kan ni lägga handen på hjertat och bedyra, att ni är Amos Kilbright, min mors fader, som drunknade i förra århundradet, och att ni blifvit återkallad till lifvet af de der spiritisterna, äfvensom att herr och fru Colesworthy intyga er sanningsenlighet?»

Hr Kilbright förde handen till hjertat, bugade sig

Digitized by Google

och sade: »Hvad ni hört är sant. Jag svär det vid min heder.»

»Här är min hand, morfar,» sade gamle hr Scott. Duger inte att tvifla i våra dagar! Inte trodde jag t. ex. på telefonen att börja med, inte; men då jag på öfver två mils afstånd skulle medelst en ståltråd språka med Squire Braddon och hörde hans nya stöflar knarra, då han skulle gå fram för att ropa hallå — då gaf jag mig. Och jag bör väl tro på min morfar likafullt som på de andra underverken. Jag är för gammal att bråka med *hvarför* och *derför* i alla uppfinningar. Jag tar dem som de komma. Nu ska' vi stiga in och dricka en kopp té och prata om gamla tider.»

Sedan helsade hr Kilbright och hans dotterson ofta på hvarandra, och den gamle herrn bemötte alltid sin moders fader med största aktning och vördnad.

Efter en månads tid sade jag till hr Kilbright, att han skulle taga sig en fridag och besöka Bixbury, ty jag visste, att han längtade dit. På jernväg gick ditresan lätt. Men hellre såg han aldrig sin födelsestad, än han reste på jernväg; det visste jag. Jag hyrde honom derför en ridhäst.

Om fyra dagar kom han tillbaka.

»Hvad tyckte ni om Bixbury nu?» frågade jag honom.

»Namnet blott är qvar,» svarade han. »Mitt Bixbury är försvunnet.»

Han talade aldrig sedan om sin födelseort. —

Hans karakter och goda egenskaper tillvunno honom allt mer min och min makas aktning och förtroende. Vi ansågo bäst för honom, att han glömde det förflutna och intresserade sig för det närvarande. I detta syfte bearbetade vi honom, och det lyckades temligen bra.

Digitized by Google

Och så begaf det sig, att han blef kär. Föremålet var fröken Budworth, den intelligenta föreståndarskan för stadens bibliotek.

Min hustru och jag rådgjorde grundligt om saken. Lilian Budworth var en god och känslig qvinna och såg mycket bra ut. Hon var af aktad familj, och hennes ålder var lagom för Kilbrights. Det fanns således intet skäl, hvarför ej deras förtrolighet borde uppmuntras.

Allt tycks nog vara klart,» sade hustru min, »men det är det icke. Först och främst vet hon ej, att han haft en hustru och att gubben Scott skulle kalla henne mormor. Kilbright har lofvat att tiga med de der sakerna, Scott likaledes; och spiritisterna hafva för någon tid dragit till en annan marknad. Men då hon får reda på allt det der, hur skall det då gå?»

»Ledsamt nog, kan jag ej svara derpå,» sade jag.

»Det är ett egendomligt förhållande,» fortsatte min fru. »Hr Kilbright har varit gift, men aldrig varit enkling. Kan han då gifta om sig? Men att hans första hustru nu är död, är utom allt tvifvel.»

Herr Kilbright berättade en vacker dag, att han tänkte fria.

»Nog vore det lämpligt, att jag blefve stadgad familjefar, då jag passar dertill,» sade han. »Jag har tänkt öfver saken allvarligt och resonnerar såsom förr en gång i tiden. Bara hon ej måtte ge mig korgen, då hon får höra mina föregåenden, och dem måste jag som hederlig karl berätta.»

»Ja, jag måste tillstå, att det är ett kinkigt kasus,» vågade jag infalla.

»Åh nej!» utropade min hustru ifrigt. »Lilian Budworth är en flicka med utmärkt uppfattning och då hon

Digitized by Google

får veta allt, gör hon nog inga invändningar. Det är min tanke.»

»Ni, min fru, ingifver mig mod,» sade hr Kilbright, och jag skall tala vid fröken Budworth redan i denna dag.»

Emellertid blef till och med min hustru, fastän hon varit så säker på saken, förvånad, då hr Kilbright morgonen derpå omtalade, att han fått ja. Och som det var en timme tills biblioteket öppnades, snodde gumman min ut för att få fatt i fröken Budworth och få hela frieriet jemte dithörande resonnemang refereradt.

Den unga damen var blek; lycklig var hon emellertid.

»Då han i går afton tog afsked, var jag alldeles vimmelkantig,» förklarade hon. »Han hade talat om sin kärlek till mig, och mitt hjerta kunde ej säga annat än ja. Men då han hade gått, föreföll hans historia märkvärdigare, än då han berättade den. Tankarna på allt det der förstörde min nattro. Nog har jag både läst om och funderat på spiritism och dylikt, men mitt förstånd har stått stilla. Det var bäst att ej tänka på dylikt. Och till detta beslut kom jag också i morgse i fråga om Kilbrights öden. Ingen af oss vet ju hvad vi hafva varit eller hvad som skall blifva af oss. Vi veta blott, att vi äro till. Kilbright kanske misstager sig om hvad han varit; men jag vet hvad han är. Och han får mig som jag är. Jag är nöjd med honom.»

Min fru omfamnade henne och kilade hem för att rapportera. »Hvad var det jag sade? Åh, hvilket förstånd! O, du älskande qvinnohjerta!» Så der lät det om hvartannat.

Då gamle Scott fått veta hvad som händt, log han ett besynnerligt löje. »Jag har läst,» sade han, »om en

Digitized by Google

liten maskin eller ask, som man kan tala i, korka och skicka med posten till bekanta hinsidan verldshafvet. Der halas proppen ur, och strax kommer fram hvartenda ord man sagt och med ens egen röst. Så att om någon af Gamla Testamentets egyptier, som man gräft upp, haft en sådan ask bredvid sig, hade man blott behöft en korkskruf för att få höra den dödes egen röst tala om, hvem han var och hans tanke om Moses och dennes broder Aron. Lika märkvärdigt är det, att unga fröken Budworth skall bli min styfmormor. Underverk som underverk!»

Kilbright och hans fästmö oroade sig ej med att tänka på under. Lifvet var för dem en verklighet och de voro lyckliga. Under tiden hann han att berätta mycket från sitt föregående lif. Bland annat fingo vi höra, att han deltagit i upproret mot engelsmännen, hvarför vi alla voro stolta öfver att få skaka hand med en hjelte, som bidragit att förskaffa nationen frihet och sjelfständighet.

Under hösten och vintern arbetade han outtröttligt, satte sig in i nutida förhållanden, fick goda affärsförbindelser, vann anseende och lade grunden till en god framtid. Till medio af April vardt bröllopet bestämdt. —

I slutet af Mars fick jag bref från hr Corbridge, som underrättade mig, att d:r Hildstein, den tyske vetenskapsmannen, hvarom han förut talat med mig, var på väg hit och väntades om tio dagar. »Sedan skola vi,» skref C., »med snaraste åter sätta oss i besittning af den person, hvilken ni så vänligt omhuldat under den tid vi ej behöft honom. Han skall dematerialiseras, på det att vi sedan må på våra séancer kunna, när så vi önska, få honom att uppenbara sig, dock aldrig så fullständigt förkroppsligad som han oafsigtligt blef den första gången,

Digitized by Google

Det behöfs ej att underrätta föremålet om vår afsigt. Vår makt verkar, som jag förut haft äran säga er, hvar han än uppehåller sig och när vi vilja.»

Det var som hade jag fått en skopa iskallt vatten öfver mig, ty jag hade gladt mig åt att spiritisterna slagit Kilbrights dematerialisation ur hågen. Inte kunde jag gerna tro, att den der tysken skulle lyckas, men detta antagande förmådde dock ej lugna mitt sinne.

Då jag återvunnit fattningen ett grand, skref jag till Corbridge med tillkämpad förtrolighet. Jag nämnde, att Kihlbright blifvit en verksam och nyttig medlem af samhället samt skulle gifta sig i April. Jag var derför alldeles öfvertygad, skref jag, att spiritisterna efter dessa underrättelser skulle afstå från det tillämnade experimentet med denne aktade man. Vidhölle de dock sin grymma afsigt, skulle mot dem påkallas de kraftigaste lagliga åtgärder.

Härefter talade jag vid min hustru om saken. »Det der är bara struntprat alltihop,» påstod hon. Dematerialisation är helt enkelt omöjlig. De inse nu, att han satt sig in i tidsförhållandena, och nu vilja de för ringa eller ingen betalning hafva honom till dräng. Skicka af brefvet, men vidtag inga andra mått och steg! De hålla sig nog i skinnet, tänker jag,»

Kilbright och Lilian ville vi emellertid ej oroa. Men sjelfva kunde vi ej blifva riktigt lugna, oaktadt allt hvad vi intalade oss om omöjligheten af en dematerialisation.

»Om de blott kunde få gifta sig i fred, skulle nog det der packet ej kunna göra dem något, tror jag,» menade min fru.

»Det kan jag ej förstå.»

»Naturligtvis kan du inte förstå det; men jag önskar i alla fall, att de voro gifta och hade satt bo.»

Digitized by Google

Ej långt derefter kom hon fram med ett antagande. »Tänk om de kanaljerna materialisera hans första hustru, om de ej gå i land med att dematerialisera honom. Stackars karl i så fall, ty hon var mycket gammal vid sin död!»

»Kära du, kom inte med sådana ängslande möjligheter, som troligtvis endast du tänker upp!»

»Man kan ej så noga veta.»

»Då kanske gubben Scotts mor också återbördas till denna jämmerdal.»

»Jo, det vore snyggt, allt det der. Kilbright är nu i sitt trettionde år, hans fru dog vid sextio års ålder, deras dotter vid sjuttiofem och dottersonen, gubben Scott, är åttio år gammal. Det blefve ackurat upp- och nedvända verlden.»

Efter mottagandet af mitt bref besökte hr Corbridge mig. »Jag är ofantligt ledsen,» började han, i anledning af det tilltänkta giftermålet. Vi önska handla hederligt och vi vilja ingalunda bringa någon i enkestånd.»

»Planen mot Kilbright gifven I således på båten?»

»Visst inte. Vi skola utföra den före bröllopet. Och påskyndar ni giftermålet, så att det blir af, innan vi äro klara med vårt experiment, är ni skuld till, att fröken Budworth blir enka. Betänk hvad ni gör. Det der hotet med lagliga åtgärder fäster jag mig ej det ringaste vid.»

»Åh, I skolen inse, att man ej strafflöst gäckas med lagen.»

»Ni skall blott göra er löjlig. Vi kunna bevisa, att Amos Kilbright dog 1785. Allt hvad ni kan påstå är att en person har kommit — ni vet icke hvarifrån — och försvunnit — ni vet inte hvart.»

Jag reste mig häftigt, gick fram och tillbaka, men

Digitized by Google

kunde icke beslå honom. Hans lugna beslutsamhet gjorde mig rasande och jag förklarade, att straffet skulle drabba honom, om jag också sjelf skulle blifva hämnaren.»

»Ni tillstår således, att lagen ingenting förmår,» inföll han småleende. »Lagen kan icke komma åt oss, men alla anhängare af spiritismen skola tro oss, och den lyckliga utgången af vårt företag skall göra oss fräjdade i hela den spiritistiska verlden.»

»Har er tysk kommit?» frågade jag tvärt.

»Icke än, men han väntas om några dagar. Sedan han iakttagit föremålet och sett huru fullkomlig materialisationen varit, vet han hvad arbete som förestår honom och skrider till verket.»

Efter dessa ord bugade sig Corbridge och gick.

Då hustru min fick höra hvad Corbridge sagt, utropade hon: »De måste gifta sig ögonblickligen! Det är enda utvägen!»

Men bröllopet skulle ju stå om en vecka redan. Huru skulle vi förklara ett påskyndande? Skulle vi tala om faran för kontrahenterna? Det vore farligt. Fröken Lilian skulle aldrig mer hafva ett ögonblicks lugn, hvarken som gift eller ogift. Skulle de rådas att se tiden an åtminstone ett år?

»Det duger inte alls,» försäkrade min fru. »Uppskjuta deras lycka så länge? Inte! För resten, får tysken korn på Kilbright medan han är ogift, så...

»Men vi voro ju öfvertygade, att ingen kan dematerialisera folk?»

»*Voro*, ja!»

Vi kunde blott försöka hoppas det bästa. Det fanns ej annat att göra. Att vädja till lagen var icke lönt. Hade spiritistbyket makten att göra illgerningen, skulle de utföra den, utan att någon kunde komma åt dem.»

Digitized by Google

Dagen före bröllopsdagen kom den tyske doktorn till staden. Efter underrättelsen härom besökte jag hr Corbridge, som mycket fryntligt mottog mig. Han hoppades, sade han, att jag ej tänkte att bråka; det skulle icke gagna någon.

»Jag skall uppbjuda all min förmåga att skydda hr Kilbright,» bedyrade jag.

»Men betänk,» genmälde Corbridge, »dr Hildstein skall kanske icke lyckas. Vi misslyckades ju. Han har visserligen sett föremålet; men blott på vår försäkran anser han sig ej vara viss på att Kilbright är en materialiserad ande. Misslyckas han, skall han hålla Kilbright för en menniska; lyckas han, skall han glädja sig åt att hafva fullgjort sin rätt att dematerialisera den, som vi materialiserat.»

»Tror ni då det vara möjligt, att han misslyckas?» frågade jag.

»Visst är det det. Kanske hans metod ej är värd någonting.»

Han sade så, naturligtvis blott för att narra mig att hoppas och lemna dem i fred. Och en gnista af förhoppning fick verkligen näring.

Ett besök hos d:r Hildstein var onödigt, ty han förstod ej engelska och jag ej tyska.

Af oro blef vår natt sömnlös. Morgonen derpå skyndade jag att besöka Kilbright. Han var sjelfva helsan.

Vigseln skulle ske på middagen och det sälla paret resa med första eftermiddagståg till kusten för att der tillbringa en vecka.

Kilbright skulle kläda sig i vårt gästrum och sedan möta fröken Budworth i kyrkan.

Då det led mot klockan elfva, knackade jag på för att höra, om jag kunde vara honom till någon hjelp.

Digitized by Google

Intet svar. Jag öppnade dörren. Hvilken syn! På golfvet låg, framför en stor toalettspegel, en hel frackkostym i en hög, jemte skor, strumpor, linne och hvit halsduk. Bredvid låg en klädesborste.

Saken var klar — dematerialiseringen lyckad!

Jag stod som fastnaglad, skälfvande och nästan andlös. Steg hördes, och min hustru stod bredvid mig. Hon hade passerat förbi den öppna dörren och fått syn på mig. Hon grep hårdt min arm, och hennes af fasa färglösa läppar mäktade knappast få fram orden: »De hafva gjort det!»

Efter några ögonblick drog hon mig varligt afsides och sade raskt, men hviskande, som om hon fruktade att störa den döde: »Inom en timme är hon i kyrkan. Vi måste härifrån.»

Vi skyndade ut och stängde dörren. I största hast och utan att säga ett ord satte hustru min hatten på sig, och så bar det i väg. Mekaniskt följde jag med. Hon skulle naturligtvis trösta den arma bruden; jag kunde ju tala vid den olyckligas slägtingar.

Till min förvåning styrde ej min maka sina steg åt Budworths. Ärnade hon sig till kyrkan för att gifva återbud om vigseln? Nej! Målet var vårt förnämsta hotell.

»Är d:r Hildstein inne?» frågade hon den förste hon mötte.

Karlen stirrade förvånad på hennes bleka ansigte och svarade ja. Vi fördes till doktorns rum och utan att knacka stego vi in. Vi funno en medelålders man på väg att gå ut. Min hustru, som talar tyska flytande, gick honom strax in på lifvet.

»Är ni doktor Hildstein?» sade hon.

»Ja,» svarade han, i det ansigtet skalf af oro och

Digitized by Google

hans ögon gnistrade, »men jag kan ej taga emot någon, ej tala med någon. Jag måste bort på ögonblicket för att observera utgången af ett vigtigt experiment.»

Min hustru tillsade mig att hålla dörren igen.

»Behöfs inte,» sade hon till doktorn. »Jag kan berätta, att ni lyckats. Ni har dematerialiserat hr Kilbright. Inom en timme skulle han äkta en ädel, älsklig qvinna; och nu finns på hans plats blott en hög kläder.»

»Säger ni det?» utropade doktorn, vildt gripande efter sin hatt.

»Halt!» skrek hustru min med glödande ansigte, flammande ögon och högra armen utsträckt. »Rör er inte ur fläcken! Vet ni hvad ni gjort?»

»Jag har gjort, hvad jag haft rätt att göra. Om han nu är borta, var han blott en ande. Säg mig hvar...»

»Jag, jag skall säga er detta,» afbröt hon. »Han var en man, färdig att gifta sig klockan tolf i dag. Ni tror kanske icke, att det finns någon lag, som skall slå ned på er; men det skall jag lära er. Och före klockan slår 12, skall ni veta af det. Inbillar ni er, att ni kommit till ett folk, som tål en sådan der varulf, som ni är, en skurk, som förintar en medmenniska och kallar det för ett experiment? Då vi tala om hvad ni gjort — min man kan ej tyska, men han är en af stadens ledande män och är af samma mening som jag — då vi berättat er illgerning, blir processen kort. Likt ett odjur skall ni jagas ned, trampas under fötterna och slitas i stycken. Har ni hört talas om lynchning? Jag ser ni förstår. Inom tio minuter skall folket skria efter ert blod.»

Jag kunde förstå, att min hustru hotat honom, ty han såg bäfvande på mig. Till svar knöt jag handen under näsan på honom.

Digitized by Google

»Märk mina ord!» röt hon igen. »Vill ni inte förgås under en ursinnig folkhops händer, dö tusen dödar, innan er eländiga själ lemnar denna verld, i vetskap om att — utom de qval ni känner och skall känna — ni se'n kommer i de personers våld, hvilka, när helst de behaga, skola eskamotera er tillbaka för att ömkligen figurera på deras séancer...»

»Håll!» vrålade doktorn, badande i ångestsvett. »Jag står inte ut! Jag visste ej, att karlen hade så många vänner.»

»Nej,» ropade den rasande qvinnan, »allt skall gå i fullbordan, om ni ej ögonblickligen slår er ned och återmaterialiserar hr Kilbright sådan han var, då han råkade ut för er, och i samma kläder, som lågo efter honom på golfvet.»

Likblek stapplade doktorn mot bordet. »Om I gån, skall jag försöka; jag svär, att jag skall försöka.»

»Inte en minut är att förlora, nej, inte en sekund!» svarade min hustru. Och om så mycket som en lillfingernagel fattas honom, så mins hvad jag sagt!» —

Vi skyndade derifrån. Min fru såg på klockan. »Hon fattas tjugofem minuter i tolf. Raska på!»

Vi sprungo styckvis. Jag rusade uppför trappan och slog upp dörren. Med borsten i hand stod Kilbright der i sina bröllopskläder. Han vände sig om.

»Vet ni då inte,» ljöd min makas glada röst, »att vi ha blott femton minuter på oss att gå till kyrkan?»

»Verkligen?» utropade Kilbright. »Tiden har flugit i väg, utan att jag märkt det. Vi måste verkligen skynda.»

»Ja visst! Låt honom ej märka något!» hviskade hon till mig. —

I vapenhuset helsade gamle Scott hjertligt på oss.

Digitized by Google

»I god tid!» sade han. »Det är bra, det är godt tecken. Men om jag vore som ni», tillade han försigtigt, »så skulle jag inte prata om det här slägtskapet för folk i allmänhet, ty telefoner och andra nya slags underverk gå öfver mångas horisont.»

Vi gillade hans anmärkning och inträdde i kyrkan.

* * *

Tre dagar derefter fick min fru bref från d:r Hildstein. Han skref: »Jag återvänder till Tyskland efter att hafva lyckats med mitt experiment. Men aldrig mer, högt ärade fru, skall jag dematerialisera ett föremål, som i denna verld lefvat nog länge för att förskaffa sig vänner; och jag är den ende, som kan konsten.»

»Han är en man med hjerta,» sade hon. »Men den der Corbridge skulle nog hafva låtit stackars Kilbright valsa fram och tillbaka mellan denna verlden och den andra, så länge som en dollar kunnat förtjenas på honom. Det enda onda, han nu kan hitta på, är att materialisera den första fru Kilbright. Men jag tror inte han vågar: nu han känner oss.»

Digitized by Google

En pensionsflickas lyriska utgjutelser,

illustrerade

på griffeltafla.

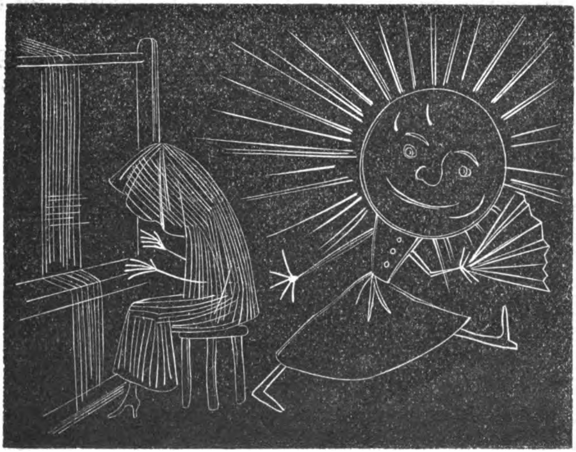

Till vesterns purpurläger solen hastar,
och natten väfver stum sin dystra skrud;

Digitized by Google

kring nejden silfverblickar månen kastar
vid näktergalens vemodsfulla ljud.

Sig ungmön dalens blyga sippa korar
samt ler mot Venus i lycksalighet,

Digitized by Google

men simmer i ett haf af bittra tårar,
se'n älskarn hennes hjerta sönderslet.

Clemence de Q.

Digitized by Google

»Gudsnådliga» regalier.*

Om jag hade, som Lotten von Kræmer,
»för det stora en ogrumlad blick,»
Royauténs imposanta emblemer
jag väl gåfve en panegyrik.
Men, gunås! jag är inte förfaren
i den »högre magien» med mer.
I, som lefven på hofvet, förklaren,
hvartill gagna regalier, jag ber?

En symbol är väl ***guldkronans*** *glitter*
af en smak, bepröfvad och ren?
Eller kanske kring pannan hon sitter,
för att dölja, att — hon är för klen?

---

* Nisse har velat pryda denna kalender med bidrag såväl af sin djupt saknade redaktör, den glade *Frans Hodell*, som af ett par likaledes för ej länge sedan aflidne medarbetare. Till poemen af *F. H.* och *Bias* (ingeniör *P. E. Bergstrand*) fogas härmed ett af *M. E—d.*

Digitized by Google

Dock — om sant är, hvad sångaren säger,
lär ej kronan just vara så lätt,
nej, så tung, att, om kungen ej äger
folkets stöd, skulle **han** *stå sig slätt.*

Nå, då fattar jag ock, att en **spira**
han behöfver att stödja sig på,
att han ej på sin väg månde gira,
när till ärones höjd han skall gå.
Och att spiran är ypperlig äfven,
kan man sluta bland annat deraf,
att i godo den kungliga näfven
ännu aldrig en spira släppt af.

Nå men **äpplet** *— ? Kan någon förklara*
Den idé, som vid **äpplet** *är fäst?*
Inte kan dock väl meningen vara,
att — förbjuden frukt smakar bäst?
Inte? . . . Ah! då begriper jag »schäsen»:
af ett kungsord är äpplet symbol —
Som ett sådant (det hör ju till pjesen)
grannt förgyldt och så halt som en ål.

Nej, vik hädan, eländiga gyckel!
Folk, böj neder ditt knä, när du ser
med förtjusning den gyllene **nyckel,**
hvilken öppnar ditt hjerta — med mer.

Digitized by Google

Den är nyckeln till skattkammarhvalfven,
den är hoflyxens ädla symbol.
Dansa, folk, kring den gyllene kalfven,
spring som barn efter lekverk och prål!

Af regalier ha vi ej flera —
Säg mig, är inte sanningen fin?
Utan den kan en kung ej »regera»,
utan den är ett noll monarkin.
Om jag hade, som Lotten von Kræmer
»för det stora en ogrumlad blick»,
Royauténs imposanta emblemer
fingo genast en panegyrik!

Digitized by Google

I suggestionens tidehvarf.

Af *Jöns Träbock.*

De flesta känna till ett och annat om hypnotismens underverk i våra dagar. Om man än icke sjelf varit ögonvittne till något sådant, har man åtminstone fått öronen fulla deraf. Det märkligaste af hittills gjorda rön på detta område torde vara följande:

En dag helt nyligen sammanträffade jag på Drottninggatan med min gamle vän Kalle X. Sedan vi på äkta stockholmsmanér placerat oss så bredt som möjligt tvärs öfver trottoaren, kommo vi i språk om dagens hvarjehanda frågor.

Plötsligt afbröt min vän samtalet och, pekande på en person, som kom emot oss, sade han:

— Ser du den der mannen? Nu skall du få se något roligt.

Den obekante närmar sig, men får plötsligt syn på Kalle X., vänder förskräckt om och skyndar tillbaka. Vid nästa gathörn sneglar han sig försigtigt om liksom för att öfvertyga sig om att Kalle icke följde efter honom.

— Hvad var det åt den der? frågade jag. Kalle skrattade.

Digitized by Google

— Jo, ser du, sade han, den der mannen är egentligen en f. d. björn till mig. Nu är det tvärtom. Jag var under några år skyldig honom en bagatell på 150 kronor. Han upphörde aldrig att plåga mig med den småsaken och kom ständigt olägligt. En dag, då han var mer än vanligt oresonlig, beslöt jag att företaga ett experiment med honom. Som du vet har jag något sysslat med hypnotismen. Den skall göra honom spak, tänkte jag. Nåväl, jag lyckades utan svårighet söfva honom. Under den hypnotiska sömnen gjorde jag det klart för honom, att det icke var jag, som var skyldig honom några 150 kronor, utan att det tvärtom var han, som var skyldig mig detta belopp. Jag sade honom äfven, att jag behöfde mina pengar så fort som möjligt och att jag icke var att leka med.

Då han vaknade, såg han rysligt generad ut, gjorde tusen ursäkter och lofvade att betala om åtta dagar (alldeles som jag förut), ryckte åt sig hatt och käpp och försvann. Men tror du, att han någonsin gjort min af att vilja betala? Tvärtom smiter han undan, så fort han ser mig på långt håll. Som du finner, har han helt och hållet öfvertagit min rol.

Sedan Kalle ordentligt skrattat ut, tillade han:

— Om jag bara visste, att mina öfriga björnar äro lika mottagliga för hypnotismen, skulle jag snart behandla dem alla på samma sätt.

Jag tillät mig förmoda, att det i sådant fall skulle blifva temligen folktomt på de gator, der Kalle visade sig.

Digitized by Google

När snön kom.

Hon satt så vemodsfull och tänkte
på fager sommar, som förgått,
på hvar idyllisk fröjd, den skänkte . . .
Och allt blef henne »grått i grått».

Digitized by Google

Ej underligt — ty hösten väcker
melankoli hos litet hvar
och mången ljuf förhoppning släcker,
som tändes i de vackra da'r.

Hon mindes hur de kommit samman
i vårens njutningslystna tid,
och hur den första kärleksflamman
i hennes barm blef född dervid.

Digitized by Google

Hur hade ej de båda njutit
af skärgårdslifvets svärmeri!
Men ack, hur fort den tiden flutit,
och nu var allt förbi — förbi!

Ty nu i sta'n det gick ej mera
att träffas samman hvarje dag,
der andra seder strängt regera
på grund af konvenansens lag.

Nu fick hon ständigt ensam sitta,
likt instängd fågel, dagen lång
och trånfull utåt gatan titta,
om han blef synlig någon gång.

När så en dag den lillas öga
helt tankfullt ut i rymden ser,
då börja hvita flingor snöga
från molnhöljd himmel stilla ner.

Och allt som lätta fjunen sänka
sig ned och måla allt i hvitt,
de nya, glada känslor skänka,
och allt sitt svårmod blir hon qvitt.

Ty första snön en tid bebådar
af vinternöjen utan tal.
Och re'n i andanom hon skådar
sig lycklig åter på en bal,

Digitized by Google

Der **de** *i dansens glada yra*
ånyo skola se hvarann'.
Och der skall intet tvång dem styra;
der åter fritt man svärma kan.

Der skola alla sälla minnen
från mången svunnen herdestund
ånyo elda deras sinnen
och mana ljufva ord från mund.

Digitized by Google

Och så skall skörden en gång mogna,
som de i sommartid ha sått.

Och så ha tvenne hjertan trogna
till sist sin lön af himlen fått.

Se der de blida fantasier,
som flingorna den lilla sändt,
som alla hennes grubblerier
i ljus förhoppning redan vändt!

O. B—r.

Digitized by Google

Dahlbäckiana.

Om Pålle Dahlbäck, den nyligen i hufvudstaden aflidne skämtaren, vid sitt frånfälle medarbetare i Post- och Inrikes-Tidningar, berättas åtskilliga anekdoter från Upsala-tiden, af hvilka ett par här må meddelas såsom kännetecknande för det humoristiska lynnet hos Nisses gamle *—ck.*

D. studerade till läkare, men aflade aldrig någon högre examen än medikofilen, antagligen på grund af hans anslutning till den välkända maximen:

»Den bästa medicin, jag känner till,
är porter, lilla supen och en sill...»

Men han egnade sig så mycket mer åt den tidens friska studentlif. Att D:s affärer derför voro af trasslig art, är lätt att inse, och den enda lyx hans akademiska lif företedde, var en ovanligt intelligent pudel med det betecknande namnet »*Puck*», som delade sin herres både fröjd och sorg, mathålans kost och aftonens libation.

En dag infann sig hos D. hans brummande värd, som fordrade åtminstone en afbetalning på hyran, såvida vräkning ej skulle följa. Efter ett långt parlamenterande utan resultat fann sig D., stoppade på sig några toalettartiklar och löskragar, lockade på Puck, som med tydligt ogillande fixerade fridstöraren, och utbrast:

Digitized by Google

»Jaså, herrn är af den ullen ... herrn blir oförsynt. Nåja, kom, Puck, så flytta vi!

Värden fann situationen komisk och »flyttningen» instäldes.

* * *

En afton pokulerade D. jemte några vänner å Åkerstens schveizeri, då man roade sig med att improvisera charader. En grötmyndig garfvare, B—ström, hvilken utan att tillhöra sällskapet lyssnade till försöken, vände sig till D. med anhållan om en charad öfver sitt namn under löfte att bjuda på en bål, om han funne behag i improvisationen. D. var genast redo med följande:

»Jag fattar mig kort...
Mitt första är — torrt
mitt andra är — vått
mitt hela är ... rått.

Bålen uteblef.

* * *

En afton stormade några glada ungdomar in på D:s kammare, medförande ingredienserna till en bål, som afdracks ur värdinnans soppterrin. När sällskapet väl hunnit bottnen å bålen, föreslogs att sexa skulle intagas å Hagalund. — Kassorna undersöktes, men resultatet tedde sig föga lofvande, Missmodigt talade man för sexans inhiberande, då D. antog en imponerande hållning, skred med högtidliga steg mot det blygsamma klädesskåpet, ur hvars gömma han nedtog den ännu obetalda frackkostymen och utropade patetiskt:

Digitized by Google

»Är icke *maten* mer än kläderna!»

En tjenstvillig »farbror» belånade »stofthyddan», hvarefter kosan styrdes till »Förderfvet», der glädjen stod högt i tak.

Antonio.

Digitized by Google

Praktiskt bröllopstal.

På ett bondbröllop i Skåne år 1846 föreslogs skålen för brudparet af församlingens kyrkoherde i följande väl valda ordalag:

»Käre bröllopsgäster! Vi ha förut i dag talat allvarsamt om saken. Nu åligger mig att föreslå en skål för brudparet, för vår brudgum Nils Johnsson ifrån A. i M. socken och hans brud. Jag har rest igenom den byn, då jag reste genvägen till min embetsbroder i M. Det är en liten vacker by bland bergen och backarne. Den ligger ju i en liten dal? (Ja! Ja!). Der flyter ju en liten bäck igenom? (Ja! Ja!). Och näktergalen sjunger om vårnätterna i de gröna alarne invid bäcken? (Ja! Ja!) Och blomstren stå der och nicka och spegla sig i vattnet och tycka att de se granna ut, och det göra de också, de små blomstren! Ja, der är rätt vackert i A., men det minnes jag ock, att vägen derförbi var högst gemen. Jag körde och vältade der. Huru i all verlden har en yngling från A. kunnat på den vägen hitta hit till sock-nen, och söka upp en flicka här? Nu vet jag väl, att intet är så obegripligt, som en älskares väg till ena pigo. Men något ha väl våra goda vägar här i N. socken gjort till saken, eller hur? Ty om än det säges, att älskaren flyger på kärlekens vingar till sin brud, så vill det väl

10

Digitized by Google

i grunden intet annat betyda, än att han ilar i fyrsprång med sin snabbfotade trafvare, ty de rätta, de egna vingarne tappade nog menniskan i paradiset. Hästen är menniskans lekamliga vinge nu, och han flyger som en stormvind så fort, när blott vägen är god. Ja, mine käre sockenboar i N.! I hafven gjort klokt, när I nyligen beslutat göra goda vägar äfven till grannbyarne, både till H. och Ö. Och min kyrkovärd der borta i R. gör icke heller illa, om äfven han ställer om en god väg till K. Ty när icke ungersvennerne inom socknen kunna blifva färdiga, utan gå och söla, så komma utomsockens ynglingar flygande på frustande fålar och taga bort flickorna midt för våra gossars ögon. Så har det gått här; vi sutto annars icke nu tillsammans och höllo detta trefliga bröllop. — Men när man gifter sig, så blir naturligtvis följden, att nya små fästmör växa upp derefter; och så kommer det väl också nu att gå i A. Jag vill derföre i tide råda både brudparet och öfrige hemmansegare i A., att ju förr, dess hellre sätta sin väg i stånd, att den må vara i ordning för kommande ungersvenner. — Och, efter allt detta prat, en skål för vårt brudpar m. m.!»

Och gubbarna i A. gåfvo handslag åt kyrkoherden, att vägen genom deras by snart skulle bli i ordning satt.

Digitized by Google

Innehåll.

Sid.

Till Nisses vänner. Poem af Folmer

»Kakan». Skolminne af Mox 1

Ett dagboksblad (med två illustrationer). Poem af Octavio 12

Min hustrus nya klädning. Interiör af E. L—th 16

Konstnärslif. Poem af Klatsch 19

Den magnetiska kraften (med fyra illustrationer) 20

Det bästa sättet att civilisera indianer. Amerikansk humoresk af Josh Billings, öfvers. af C. 24

Två vaktparader. Poem af Frans Hodell 29

Kustidyll (med tre illustrationer). Början till ett otryckt arbete af fröken Agneta Svärmenflykt 33

Hvartill en man icke duger. Humoresk af Jöns Träbock 36

Förstadsbild (med sju illustrationer). Poem af Ernst Lange 40

Matsedel vid en riksdagsmannamiddag 1:e maj 47

Betaldt, som qvitteras. En merkantil historia af Chicot ... 49

Typograftyper (med två illustrationer) 61

Dopet i Gudbrandsdalen, Poem af Jeppe 63

För myeket begärdt (med illustration) 67

Faderskärlek utan glasögon. Ett ungdomsminne af Måns Märsgast 68

Strömsborg. Poem af Bias 78

Sorg efter taxa 82

Öfning ger färdighet (med fem illustrationer) 83

Digitized by Google

	Sid
Ny vräkningsmetod. En »vinkus» åt husegare af Pelle Klang	86
Väderlekstabell (med sex illustrationer)	96
Också ett skyddsmärke. Poem af Bonifacius	102
Amos Kilbright. Berättelse af Frank R. Stockton	103
En pensionsflickas lyriska utgjutelser, illustrerade på griffeltafla (med fyra illustrationer). Poem af Clemence de Q.	129
Gudsnådliga regalier. Poem af Magnus Elmblad	132
I suggestionens tidehvarf. Funderingar af Jöns Träbock	135
När snön kom (med fyra illustrationer). Poem af O. B—r.	137
Dahlbäckiana, upptecknade af Antonio	142
Praktiskt bröllopstal	145

Digitized by Google

Digitized by Google

Pris 1 Krona.

Digitized by Google